

DeepL

Subscribe to DeepL Pro to translate larger documents.
Visit www.DeepL.com/pro for more information.

भारत 2023 INDIA

वसुधैव कुटुम्बकम्

ONE EARTH • ONE FAMILY • ONE FUTURE

G20 Yeni Delhi Liderler Deklarasyonu

Yeni Delhi, Hindistan, 9-10 Eylül 2023

İçindekiler

ÖNSÖZ	1
GEZEĞEN, İNSANLAR, BARIŞ VE REFAH İÇİN	2
A. GÜÇLÜ, SÜRDÜRÜLEBİLİR, DENGELİ VE KAPSAYICI BÜYÜME	3
KÜRESEL EKONOMİK DURUM	3
BÜYÜME İÇİN TİCARETİN KILIDINI AÇMAK	4
İŞ YAŞAMININ GELECEĞİNE HAZIRLANMAK	5
FİNANSAL KAPSAYICILIĞIN GELİŞTİRİLMESİ	6
YOLSUZLUKLA MÜCADELE	6
B. SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİNDE (SDGS) İLERLEMENİN HIZLANDIRILMASI	7
SKH'LERE ULAŞMAYA YENİDEN BAŞLAMAK	7
AÇLIK VE YETERSİZ BESLENMENİN ORTADAN KALDIRILMASI	8
GIDA VE ENERJİ GÜVENSİZLİĞİNİN MAKROEKONOMİK ETKİLERİ	8
KÜRESEL SAĞLIĞIN GÜÇLENDİRİLMESİ VE TEK SAĞLIK YAKLAŞIMININ UYGULANMASI	8
FİNANS-SAĞLIK İŞBİRLİĞİ	10
KALİTELİ EĞİTİM SUNMAK	10
SKA'LARIN DÖNÜŞTÜRÜCÜ İTİCİ GÜCÜ OLARAK KÜLTÜR	11
C. SÜRDÜRÜLEBİLİR BİR GELECEK İÇİN YEŞİL KALKINMA PAKTI	11
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE GEÇİŞ YOLLARINDAN KAYNAKLANAN MAKROEKONOMİK RİSKLER	12
SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İÇİN YAŞAM TARZLARININ YAYGINLAŞTIRILMASI (LiFE)	12
DÖNGÜSEL BİR EKONOMİ DÜNYASI TASARLAMAK	13
TEMİZ, SÜRDÜRÜLEBİLİR, ADIL, UYGUN FİYATLI VE KAPSAYICI ENERJİ GEÇİŞLERİNİN UYGULANMASI	13
İKLİM VE SÜRDÜRÜLEBİLİR FİNANSMANIN SAĞLANMASI	15
EKOSİSTEMLERİN KORUNMASI, SÜRDÜRÜLEBİLİR KULLANIMI VE GERİ KAZANIMI	17
OKYANUS TEMELLİ EKONOMİNİN KULLANILMASI VE KORUNMASI	17
PLASTİK KİRLİLİĞİNİN SONA ERDİRİLMESİ	18
YARININ ŞEHİRLERİNİN FİNANSMANI	18
AFET RİSKİNİN AZALTILMASI VE DİRENÇLİ ALTYAPI OLUŞTURULMASI	18
D. 21'İNCİ YÜZYIL İÇİN ÇOK TARAFLI KURUMLAR	19
ÇOK TARAFLILIĞIN YENİDEN CANLANDIRILMASI	19
ULUSLARARASI FİNANS KURUMLARINDA REFORM	19
KÜRESEL BORÇ KIRILGANLIKLARININ YÖNETİLMESİ	21
E. TEKNOLOJİK DÖNÜŞÜM VE DİJİTAL KAMU ALTYAPISI	22
DİJİTAL KAMU ALTYAPISI OLUŞTURMA	22
DİJİTAL EKONOMİDE EMNİYET, GÜVENLİK, DAYANIKLILIK VE GÜVEN OLUŞTURMA	22
KRİPTO VARLIKLAR: POLİTİKA VE DÜZENLEME	23
MERKEZ BANKASI DİJİTAL PARA BİRİMİ	23
DİJİTAL EKOSİSTEMLERİN TEŞVİK EDİLMESİ	23
YAPAY ZEKADAN (AI) İYİLİK VE HERKES İÇİN SORUMLU BİR ŞEKİLDE YARARLANMA	24
F. ULUSLARARASI VERGİLENDİRME	24
G. TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ VE TÜM KADIN VE KIZ ÇOCUKLARININ GÜÇLENDİRİLMESİ	25
EKONOMİK VE SOSYAL GÜÇLENDİRMENİN GELİŞTİRİLMESİ	25
TOPLUMSAL CİNSİYETE DAYALI DİJİTAL UÇURUMUN KAPATILMASI	25

TOPLUMSAL CINSİYETİ KAPSAYICI İKLİM EYLEMİ.....	26
KADINLARIN GIDA GÜVENLİĞİ, BESLENME VE REFAHININ GÜVENCE ALTINA ALINMASI	26
KADINLARIN GÜÇLENDİRİLMESİ ÇALIŞMA GRUBUNUN OLUŞTURULMASI.....	27
H. FİNANSAL SEKTÖR SORUNLARI	27
I. TERÖRLE MÜCADELE VE KARA PARA AKLAMA	27
J. DAHA KAPSAYICI BİR DÜNYA YARATMAK	28
SONUÇ	29

Önsöz

1. Biz Tek bir Dünya'yız, Tek bir Aile'yiz ve Tek bir Geleceği paylaşıyoruz.
2. G20 Liderleri olarak bizler, 9-10 Eylül 2023 tarihlerinde Yeni Delhi'de 'Vasudhaiva Kutumbakam' teması altında bir araya geldik. Şu anda aldığımız kararların insanlarımızın ve gezegenimizin geleceğini belirleyeceği, tarihin belirleyici bir anında bir araya geldik. Çevremizdeki ekosistemle uyum içinde yaşama felsefesiyle, küresel zorlukların üstesinden gelmek için somut eylemlerde bulunmayı taahhüt ediyoruz.
3. G20 işbirliği, dünyanın izleyeceği yolun belirlenmesinde büyük önem taşımaktadır. Küresel ekonomik büyüme ve istikrarın önündeki engeller devam etmektedir. Yıllardır art arda yaşanan zorluklar ve krizler, 2030 Gündemi ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ndeki (SKH'ler) kazanımları tersine çevirmiştir. Küresel sera gazı (GHG) emisyonları artmaya devam ederken iklim değişikliği, biyolojik çeşitlilik kaybı, kirlilik, kuraklık, arazi bozulması ve çölleşme yaşamları ve geçim kaynaklarını tehdit etmektedir. Gıda ve enerji fiyatları da dâhil olmak üzere yükselen emtia fiyatları hayat pahalılığı baskısına katkıda bulunmaktadır. Yoksulluk ve eşitsizlik, iklim değişikliği, salgın hastalıklar ve çatışmalar gibi küresel zorluklar kadınları, çocukları ve en kırılgan durumda olanları orantısız bir şekilde etkilemektedir.
4. Birlikte daha iyi bir gelecek inşa etme fırsatına sahibiz. Adil enerji geçişleri işleri ve geçim kaynaklarını iyileştirebilir ve ekonomik dayanıklılığı güçlendirebilir. Hiçbir ülkenin yoksullukla mücadele ile gezegenimiz için mücadele arasında seçim yapmak zorunda kalmaması gerektiğini teyit ediyoruz. Kimseyi geride bırakmadan, küresel olarak sürdürülebilir, kapsayıcı ve adil geçişler uygulayan kalkınma modellerini takip edeceğiz.
5. Uluslararası ekonomik işbirliği için önde gelen küresel forum olan G20'nin Liderleri olarak, ortaklıklar yoluyla somut şekillerde hareket etmeye kararlıyız. Şunları taahhüt ediyoruz:
  - a. Güçlü, sürdürülebilir, dengeli ve kapsayıcı büyümeyi hızlandırmak.
  - b. Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündeminin tam ve etkili bir şekilde uygulanmasını hızlandırmak.
  - c. Entegre ve kapsayıcı bir yaklaşımı savunarak düşük sera gazı/düşük karbon emisyonlu, iklime dirençli ve çevresel açıdan sürdürülebilir kalkınma yollarını takip etmek. Kalkınma ve iklim sorunlarını ele almak, Sürdürülebilir Kalkınma için Yaşam Tarzlarını (LiFE) teşvik etmek ve biyoçeşitliliği, ormanları ve okyanusları korumak için eylemlerimizi acilen hızlandıracağız.
  - d. Gelecekteki sağlık acil durumlarına daha iyi hazırlanabilmek için tıbbi karşı önlemlere erişimin iyileştirilmesi ve gelişmekte olan ülkelerde daha fazla tedarik ve üretim kapasitesinin kolaylaştırılması.
  - e. Gelişmekte olan ülkelerdeki borç kırılganlıklarını acilen ve etkili bir şekilde ele alarak dirençli büyümeyi teşvik etmek.

- f. SKH'lerdeki ilerlemeyi hızlandırmak için tüm kaynaklardan finansmanı artırın.

- g. Sıcaklık hedefi de dahil olmak üzere Paris Anlaşması'nın gerçekleştirilmesine yönelik çabaların hızlandırılması ve kaynakların artırılması.
  - h. Daha iyi, daha büyük ve daha etkili Çok Taraflı Kalkınma Bankaları (MDB'ler) için reformları takip ederek kalkınma etkisini en üst düzeye çıkarmak için küresel zorlukları ele almak.
  - i. Dijital hizmetlere ve dijital kamu altyapısına erişimi iyileştirmek ve sürdürülebilir ve kapsayıcı büyümeyi artırmak için dijital dönüşüm fırsatlarından yararlanmak.
  - j. Sürdürülebilir, kaliteli, sağlıklı, güvenli ve kazançlı istihdamı teşvik etmek.
  - k. Toplumsal cinsiyet uçurumlarını kapatmak ve kadınların karar alıcılar olarak ekonomiye tam, eşit, etkili ve anlamlı katılımını teşvik etmek.
  - l. LDC'ler, LLDC'ler ve SIDS dahil olmak üzere gelişmekte olan ülkelerin bakış açılarının gelecekteki G20 gündemine daha iyi entegre edilmesi ve küresel karar alma süreçlerinde gelişmekte olan ülkelerin sesinin güçlendirilmesi.
6. Bugün attığımız bu adımlarla, ülkeleri küresel zorlukların üstesinden gelmeleri için daha iyi güçlendiren, insan odaklı ve insanlığa refah ve esenlik getiren bir sistem inşa ediyoruz.

Gezegen, İnsanlar, Barış ve Refah için

7. Dünyanın dört bir yanındaki savaş ve çatışmaların olumsuz etkilerini ve insanların çektiği büyük acıları derin bir endişeyle not ediyoruz.
8. Ukrayna'daki savaşla ilgili olarak, Bali'deki tartışmayı hatırlatarak, ulusal pozisyonlarımızı ve BM Güvenlik Konseyi ile BM Genel Kurulu'nda kabul edilen kararları (A/RES/ES-11/1 ve A/RES/ES-11/6) yineledik ve tüm devletlerin BM Şartı'nın Amaç ve İlkelerinin tamamıyla uyumlu bir şekilde hareket etmesi gerektiğinin altını çizdik. BM Şartı doğrultusunda, tüm devletler herhangi bir devletin toprak bütünlüğüne, egemenliğine veya siyasi bağımsızlığına karşı toprak elde etmek amacıyla güç kullanma tehdidinden veya kullanımından kaçınmalıdır. Nükleer silahların kullanımı ya da kullanım tehdidi kabul edilemez.
9. G20'nin uluslararası ekonomik işbirliği için önde gelen bir forum olduğunu teyit ederek ve G20'nin jeopolitik ve güvenlik konularını çözüme kavuşturacak bir platform olmadığını kabul ederek, bu konuların küresel ekonomi üzerinde önemli sonuçları olabileceğini kabul ediyoruz.
10. Ukrayna'daki savaşın küresel gıda ve enerji güvenliği, tedarik zincirleri, makro-finansal istikrar, enflasyon ve büyüme açısından yarattığı insani acıların ve olumsuz etkilerin altını çizdik; bu durum, özellikle COVID-19 salgınının yaralarını sarmaya çalışan gelişmekte olan ve en az gelişmiş ülkeler başta olmak üzere ülkeler için politika ortamını karmaşıklaştırdı ve SKH'lere yönelik ilerlemeyi rayından çıkaran ekonomik bozulmaya neden oldu. Duruma ilişkin farklı görüşler ve değerlendirmeler vardı.

11. Türkiye'nin çabalarını ve Rusya Federasyonu ile Türkiye arasında imzalanan Mutabakat Zaptını da içeren BM arabuluculuğundaki İstanbul Anlaşmalarını takdirle karşılıyoruz.

Rus Gıda Ürünleri ve Gübrelerinin Dünya Pazarlarına Tanıtılmasına ilişkin Birleşmiş Milletler Sekretaryası ve Ukrayna Limanlarından Tahıl ve Gıda Maddelerinin Güvenli Taşınmasına ilişkin Girişim (Karadeniz Girişimi), Rusya Federasyonu ve Ukrayna'dan tahıl, gıda maddeleri ve gübre/girdi sevkiyatlarının derhal ve engelsiz bir şekilde yapılmasını sağlamak üzere bunların eksiksiz, zamanında ve etkin bir şekilde uygulanması çağrısında bulunmaktadır. Bu, başta Afrika'dakiler olmak üzere gelişmekte olan ve en az gelişmiş ülkelerdeki talebin karşılanması için gereklidir.

12. Bu bağlamda, gıda ve enerji güvenliğinin sürdürülmesinin önemini vurgulayarak, ilgili altyapıya yönelik askeri yıkım veya diğer saldırıların durdurulması çağrısında bulunduk. Ayrıca, çatışmaların sivillerin güvenliği üzerindeki olumsuz etkilerinden, dolayısıyla mevcut sosyo-ekonomik kırılganlıkları ve hassasiyetleri arttırmamasından ve etkili bir insani müdahaleyi engellemesinden duyduğumuz derin endişeyi dile getirdik.
13. Tüm devletleri toprak bütünlüğü ve egemenlik, uluslararası insancıl hukuk ve barış ve istikrarı koruyan çok taraflı sistem dâhil olmak üzere uluslararası hukuk ilkelerini desteklemeye çağırıyoruz. Çatışmaların barışçıl yollarla çözümü ve krizlerin ele alınmasına yönelik çabaların yanı sıra diplomasi ve diyalog da kritik önem taşımaktadır. Savaşın küresel ekonomi üzerindeki olumsuz etkilerini ele alma çabalarımızda birleşecek ve 'Tek Dünya, Tek Aile, Tek Gelecek' ruhuyla uluslar arasında barışçıl, dostane ve iyi komşuluk ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik BM Şartının tüm Amaç ve İlkelerini destekleyecek şekilde Ukrayna'da kapsamlı, adil ve kalıcı bir barışı destekleyen tüm ilgili ve yapıcı girişimleri memnuniyetle karşılayacağız.
14. Bugünün çağı savaş çağı olmamalıdır.

A. Güçlü, Sürdürülebilir, Dengeli ve Kapsayıcı Büyüme

Küresel Ekonomik Durum

15. Art arda gelen krizler uzun vadeli büyüme için zorluklar yaratmıştır. Eşit olmayan bir toparlanmayla karşı karşıya olduğumuz ve uzun vadeli büyümeyi artırma ihtiyacının bilincinde olarak, iyi ayarlanmış makroekonomik ve yapısal politikalar uygulayacağız. Adil büyümeyi teşvik etmek ve makroekonomik ve finansal istikrarı arttırmak suretiyle kırılgan kesimleri koruyacağız. Böyle bir yaklaşım hayat pahalılığı krizinin çözülmesine yardımcı olacak ve güçlü, sürdürülebilir, dengeli ve kapsayıcı büyümenin önünü açacaktır.
16. Küresel ekonomik büyüme uzun dönem ortalamasının altındadır ve dengesiz seyretmektedir. Görünümle ilgili belirsizlik yüksek olmaya devam etmektedir. Borç kırılganlıklarını, süregelen enflasyonu ve jeoekonomik gerilimleri daha da kötüleştirebilecek küresel finansal koşullardaki kayda değer sıkılaşma ile risk dengesi aşağı yönlü olmaya devam etmektedir. Bu nedenle, büyümeyi teşvik etmek, eşitsizlikleri azaltmak ve makroekonomik ve finansal istikrarı korumak için iyi kalibre edilmiş para, maliye, finans ve yapısal politikalara olan ihtiyacı yineliyoruz. Makro politika işbirliğini geliştirmeye ve 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemine yönelik ilerlemeyi desteklemeye devam edeceğiz. Güçlü, sürdürülebilir, dengeli ve kapsayıcı büyümeye (SSBIG) ulaşmanın, politika yapımcıların politika tepkilerinde çevik ve esnek olmalarını gerektireceğini bir kez daha teyit ediyoruz; son dönemde bazı gelişmiş

ekonomilerde yaşanan bankacılık trblansında da görüldüğü üzere, ilgili makamların hızlı hareket etmesi finansal istikrarın korunmasına ve yayılmaların yönetilmesine yardımcı olmuştur. Finansal İstikrar Kurulu (FSB) tarafından atılan ilk adımları memnuniyetle karşılıyoruz, Standart Belirleme

Organları (SSB'ler) ve belirli yargı bölgelerini, bu son bankacılık türbülansından ne gibi dersler çıkarılabileceğini incelemeleri ve devam eden çalışmalarını ilerletmeleri için teşvik etmek. Aşağı yönlü risklere karşı koruma sağlamak için gerektiğinde makro ihtiyati politikaları kullanacağız. Merkez bankaları, kendi yetkileri doğrultusunda fiyat istikrarını sağlama konusundaki kararlılıklarını sürdürmektedir. Enflasyon beklentilerinin iyi bir şekilde çıpılanmasını sağlayacak ve ülkeler arası olumsuz yayılmaları sınırlandırmaya yardımcı olmak için politika duruşlarını net bir şekilde ileteceklerdir. Merkez bankasının bağımsızlığı, politika kredibilitesinin sürdürülmesi açısından hayati önem taşımaktadır. Orta vadeli mali sürdürülebilirliği korurken, yoksulları ve en kırılgan kesimleri korumak için geçici ve hedefe yönelik mali tedbirlere öncelik vereceğiz. Parasal ve mali duruşların genel tutarlılığının sağlanması önemini korumaktadır. Büyümeyi artırmak ve fiyat baskılarını hafifletmek için arz yönlü politikaların, özellikle de işgücü arzını ve verimliliği artıran politikaların önemini kabul ediyoruz. Maliye Bakanlarımız ve Merkez Bankası Başkanlarımız tarafından verilen Nisan 2021 döviz kuru taahhüdünü yeniden teyit ediyoruz.

17. Özel teşebbüsün büyümenin hızlandırılması ve sürdürülebilir ekonomik dönüşümlerin gerçekleştirilmesindeki kritik rolünün farkındayız. Bu amaçla, aşağıdaki konularda özel sektörle birlikte çalışmaya kararlıyız:
  - i. Kapsayıcı, sürdürülebilir ve dirençli küresel değer zincirleri oluşturmak ve gelişmekte olan ülkeleri değer zincirinde yukarı çıkmaları için desteklemek.
  - ii. Sürdürülebilir iş modellerine yönelik Doğrudan Yabancı Yatırımlar (DYY) da dahil olmak üzere yatırımların kolaylaştırılması.
  - iii. Yatırımları harekete geçirmek için MDB'lerin uzmanlığından yararlanarak gelişmekte olan ülkelerde yatırım yapılabilir projelerden oluşan boru hatları tasarlamak.
  - iv. İş yapma kolaylığını teşvik edin ve maliyetini azaltın.
18. Start-up'ların ve KOBİ'lerin büyümenin doğal motorları olduğunun farkındayız. İnovasyonu teşvik ederek ve istihdam yaratarak sosyo-ekonomik dönüşümün anahtarlarıdır. Hindistan'ın G20 Dönem Başkanlığı sırasında Start-up 20 Katılım Grubunun kurulmasını ve devam etmesini memnuniyetle karşılıyoruz.

Büyüme için Ticaretin Kilidini Açmak

19. DTÖ'nün merkezinde yer aldığı, kurallara dayalı, ayrımcı olmayan, adil, açık, kapsayıcı, eşitlikçi, sürdürülebilir ve şeffaf bir çok taraflı ticaret sisteminin vazgeçilmez olduğunu bir kez daha teyit ediyoruz. Ticaret ve yatırımın herkes için bir büyüme ve refah motoru olarak hizmet etmesini sağlayacak politikaları destekleyeceğiz. Bugün, biz:
  - i. Herkes için elverişli bir ticaret ve yatırım ortamını teşvik etmek üzere korumacılık ve piyasayı bozucu uygulamalardan caydırarak eşit bir oyun alanı ve adil rekabet sağlama taahhüdümüzü yeniliyoruz. DTÖ'nün tüm işlevlerinin kapsayıcı ve üye odaklı bir süreçle iyileştirilmesi için reform yapılması ihtiyacını yineliyor ve 2024 yılına kadar tüm üyelerin erişimine açık, tam ve iyi işleyen bir uyuşmazlık çözüm

sistemine sahip olmak amacıyla görüşmeler yürütme kararlılığımızı sürdürüyoruz. DTÖ'nün On Üçüncü Bakanlar Konferansında (MC13) olumlu sonuçlar elde edilmesi için yapıcı bir şekilde çalışmayı taahhüt ediyoruz.

- ii. Özellikle gelişmekte olan ÷lkelerdeki KOBİ'lerin bilgiye erişim konusunda karşılaştıkları zorlukları kabul eder ve bu nedenle, KOBİ'lerin uluslararası ticarete entegrasyonunu teşvik etmek için KOBİ'lerin bilgiye erişimini artırmaya yönelik Jaipur Eylem Çağrısını memnuniyetle karşılar.
- iii. Üyelerin riskleri belirlemelerine ve direnç oluşturmalarına yardımcı olmak üzere Küresel Değer Zincirlerinin (KDZ) Haritalandırılmasına yönelik G20 Genel Çerçevesinin kabul edilmesini memnuniyetle karşıyoruz.
- iv. Ticari Belgelerin Dijitalleştirilmesine ilişkin Üst Düzey İlkeleri memnuniyetle karşılar ve uygulanmasını teşvik etmek için çaba gösterir ve diğer ÷lkeleri bu ilkeleri dikkate almaya teşvik eder.
- v. Ticaret ve çevre politikalarının DTÖ ve çok taraflı çevre anlaşmalarıyla tutarlı bir şekilde karşılıklı olarak destekleyici olmasını sağlamak.
- vi. DTÖ'nün 'Ticaret için Yardım' girişiminin, başta EAGÜ'ler olmak üzere gelişmekte olan ÷lkelerin, gelişmiş yerel değer yaratımı da dâhil olmak üzere küresel ticarete etkin bir şekilde katılmalarını sağlamadaki önemini kabul ediyoruz. Bu bağlamda gerekli kaynakların harekete geçirilmesine yönelik tüm çabaları memnuniyetle karşıyoruz.

Çalışmasının Geleceğine Hazırlanmak

20. Beceri eksikliklerini gidermeyi, insana yakışır işleri teşvik etmeyi ve herkes için kapsayıcı sosyal koruma politikaları sağlamayı taahhüt ediyoruz. Bu amaç doğrultusunda, biz

- i. İyi entegre olmuş ve yeterli becerilere sahip işçilerin hem menşee hem de hedef ÷lkelere fayda sağladığını kabul eder ve iyi yönetilen, düzenli ve becerilere dayalı göç yollarının sağlanması için çalışmayı taahhüt eder.
- ii. Ulusal istatistiki verilerimizin daha da güçlendirilmesi, ILO ve OECD İş Becerileri Veri Tabanlarının kapsamının uygun şekilde G20 ÷lkelerine genişletilmesi de dâhil olmak üzere, küresel beceri açıklarının haritalandırılmasına ve beceri açıklarının küresel olarak ele alınmasına yönelik G20 politika önceliklerinin geliştirilmesine yönelik çabaları memnuniyetle karşıyoruz. Sürdürülebilir ve kapsayıcı ekonomik kalkınma için küresel becerileri etkin bir şekilde ele almayı taahhüt ediyoruz.
- iii. Ülkeler arası karşılaştırılabilirliği ve beceri ve niteliklerin karşılıklı tanınmasını kolaylaştırmak için beceri ve nitelik gerekliliklerine göre mesleklerin uluslararası bir referans sınıflandırmasının geliştirilmesini değerlendirmeyi taahhüt eder.
- iv. Dijital beceri kazandırma ve yeniden beceri kazandırma programlarının tasarlanmasına ve uygulanmasına yönelik uyarlanabilir çerçeveler içeren kapsamlı araç setine hoş geldiniz.
- v. Sürdürülebilir bir şekilde finanse edilen evrensel sosyal koruma kapsamına ulaşmayı hedefleyin ve ikili ve çok taraflı anlaşmalar yoluyla sosyal güvenlik

yardımlarının taşınabilirliğini göz önünde bulundurun.

- vi. BM Adil Geçişler için İş ve Sosyal Koruma Küresel Hızlandırıcısının uygulanmasına yönelik ilerlemenin desteklenmesi.

- vii. Kapsayıcı büyümeyi, sürdürülebilir kalkınmayı ve insana yakışır işleri desteklemek için kültürel ve yaratıcı sektörün ekonomik önemini ve toplumsal değerini kabul edin.
- viii. İş ve platform çalışanları için yeterli sosyal koruma ve insana yakışır çalışma koşullarının sağlanması.
- ix. Küresel değer zincirleri boyunca çocuk işçiliğinin ve zorla çalıştırmanın ortadan kaldırılması için çabalarımızı artıracacağız.

Finansal Kapsayıcılığın Geliştirilmesi

21. G20 Havale Hedefine Doğru İlerleme Konusunda Liderlere 2023 Güncellemesini memnuniyetle karşılıyor ve Mikro, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin (MSME'ler) Dijital Finansal Kapsayıcılığının Artırılması için Düzenleyici Araç Kitini onaylıyoruz. Dijital Kamu Altyapısı Yoluyla Finansal Kapsayıcılığın ve Verimlilik Kazanımlarının Geliştirilmesine yönelik gönüllü ve bağlayıcı olmayan G20 Politika Tavsiyelerini onaylıyoruz. Dijital kamu altyapısının, kapsayıcı büyüme ve sürdürülebilir kalkınmayı desteklemek üzere finansal tabana yayılmanın ilerletilmesindeki önemli rolünü not ediyoruz. Ayrıca, son kilometrede finansal kapsayıcılığın sağlanması ve havale maliyetlerinin azaltılması yönünde ilerleme kaydedilmesi için yenilikçi ödeme sistemleri de dâhil olmak üzere teknolojik yeniliklerin sürekli olarak geliştirilmesini ve sorumlu bir şekilde kullanılmasını teşvik ediyoruz. Dijital finansal okuryazarlığın ve tüketicinin korunmasının güçlendirilmesine yönelik sürekli çabaları da destekliyoruz. G20 ülkelerinde ve ötesinde bireylerin ve KOBİ'lerin, özellikle de hassas ve yetersiz hizmet alan grupların finansal kapsayıcılığının hızla hızlandırılması için eylem odaklı ve ileriye dönük bir yol haritası sunan G20 2023 Finansal Kapsayıcılık Eylem Planını (FIAP) onaylıyoruz.

Mücadele Yolsuzluk

22. Yolsuzluğa karşı sıfır tolerans taahhüdümüzü bir kez daha teyit ediyoruz.

- i. Üç G20 Üst Düzey İlkesini onaylıyoruz:
  - o Güçlendirme Hukuk Yürürlük ilgili Uluslararası İşbirliği ve Yolsuzlukla Mücadele için Bilgi Paylaşımı
  - o Yolsuzlukla Mücadele için Varlık Geri Alma Mekanizmalarının Güçlendirilmesi
  - o Teşvik Etmek Bütünlük ve Etkililik .
Yolsuzluğun Önlenmesi ve Yolsuzlukla Mücadeleden Sorumlu Kamu Kurum ve Kuruluşları
- ii. Mali Eylem Görev Gücü'ne (FATF) destek ve GlobE Ağı'nın operasyonel hale getirilmesi de dâhil olmak üzere, uluslararası yükümlülükler ve ulusal yasal çerçeveler doğrultusunda suç gelirlerinin ele geçirilmesi, müsadere edilmesi ve mağdurlara ve devletlere iade edilmesine yönelik küresel çabaların artırılmasına yönelik desteğimizi teyit ederiz.
- iii. Birleşmiş Milletler Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi'nin (UNCAC) 16. Maddesi doğrultusunda yabancı rüşvetin suç sayılması ve yabancı rüşvet mevzuatının uygulanmasına yönelik somut çabalar gösterme ve sürdürme ve eylemlerimize ilişkin bilgi paylaşma taahhüdümüzü teyit eder ve Yolsuzlukla Mücadele Çalışma

Grubu'nun bu hedefe yönelik çabalarını memnuniyetle karşılız. OECD Rüşvetle Mücadele Sözleşmesi'ne katılımın uygun şekilde genişletilmesini bekliyoruz.

B. Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde İlerlemenin Hızlandırılması (SDGs)

23. 2030'a giden yolun yarısına gelindiğinde, SKH'lere ilişkin küresel ilerleme, hedeflerin yalnızca yüzde 12'sinin gerçekleşmesiyle rayından çıkmış durumdadır. Bu Eylem Onyılı boyunca, gelecek nesillerimiz için görmek istediğimiz dünyayı şekillendirmek üzere 2030 Gündemini tam ve etkili bir şekilde uygulamak ve SKH'lere yönelik ilerlemeyi zamanında hızlandırmak için G20'nin bir araya getirci gücünden ve kolektif kararlılığından yararlanacağız.

SKH'lere Ulaşmaya Yeniden Başlamak

24. SKH'lerde ilerlemeyi hızlandırmak amacıyla, Üst Düzey İlkeler de dâhil olmak üzere, SKH'lerde ilerlemeyi hızlandırmak için G20 2023 Eylem Planının etkili ve zamanında uygulanması için kolektif eylemde bulunmayı taahhüt ediyoruz. Hiç kimsenin geride kalmamasını sağlayacağız. Hindistan Dönem Başkanlığının 2030 Gündemini uygulanmasını hızlandırma çabalarını takdirle karşılıyoruz. Bu amaçla, biz

- i. Dijital dönüşümün, yapay zekanın, veri ilerlemelerinin rolünü ve dijital uçurumları ele alma ihtiyacını kabul edin. Kalkınma için Veriden Yararlanmaya (D4D) ilişkin G20 İlkelerini onaylıyor ve Kalkınma için Veri Kapasite Geliştirme Girişimi ve diğer mevcut girişimleri başlatma kararını memnuniyetle karşılıyoruz.
- ii. Gelişmekte olan ülkelerin 2030 Gündemi ve Addis Ababa Eylem Gündemi'nin uygulanmasına yönelik darboğazların aşılmasına yönelik iç çabalarını desteklemek üzere tüm kaynaklardan uygun maliyetli, yeterli ve erişilebilir finansmanın seferber edilmesine yönelik taahhüdümüzü bir kez daha teyit ediyoruz. Gelişmiş ülkeleri, kamu ve özel, ulusal ve uluslararası dahil olmak üzere diğer tüm kaynaklardan kalkınma finansmanını tamamlayan ve teşvik eden ilgili RKY taahhütlerini zamanında tam olarak yerine getirmeye ve geliştirmekte olan ülkelerin finansman ihtiyaçlarının karşılanmasına katkıda bulunmaya çağırıyoruz.
- iii. Sürdürülebilir sosyo-ekonomik kalkınma ve ekonomik refah için bir araç olarak turizm ve kültürün hayati rolünü vurgulayın ve SKH'lere ulaşma araçlarından biri olarak Goa Turizm Yol Haritasını not edin.
- iv. 2030 Gündemini uygulamasında karşılaşılan zorlukları ele almak üzere G20 işbirliğini ve ortaklıklarını geliştirmeyi taahhüt ediyoruz. Genel Sekreter'in SKH finansman açığını bir SKH teşviki yoluyla ele alma çabaları da dâhil olmak üzere BM'de devam eden çabaları memnuniyetle karşılıyoruz ve Birleşmiş Milletler 2023 SKH Zirvesi, Birleşmiş Milletler Gelecek Zirvesi ve diğer ilgili süreçlere tam destek sağlayacağız.

25. Sürdürülebilir finansın yaygınlaştırılması için harekete geçme taahhüdümüzü yineliyoruz. G20 Sürdürülebilir Finans Yol Haritası ile uyumlu olarak, SKA uyumlu finans için analitik çerçeveyi ve sosyal etki yatırım araçlarının benimsenmesinin artırılması ve ülke koşullarını dikkate alan envanter analizleri ile bilgilendirilen doğa ile ilgili veri ve raporlamanın iyileştirilmesi için gönüllü tavsiyeleri memnuniyetle karşılıyoruz.

Açlığın Ortadan Kaldırılması ve Yetersiz Beslenme

26. G20 Deccan Gıda Güvenliği ve Beslenme 2023 Üst Düzey İlkeleri doğrultusunda herkes için küresel gıda güvenliğini ve beslenmeyi geliştirmeyi taahhüt ediyoruz. Bunu başarmak için biz

- i. Darı, kinoa, sorgum gibi iklime dirençli ve besleyici tahıllar ile pirinç, buğday ve mısır gibi diğer geleneksel ürünler konusunda araştırma işbirliğinin güçlendirilmesine yönelik çabaları teşvik ediyoruz. G20 üyelerinin 12. G20 Tarım Baş Bilim Adamları Toplantısına (MACS) katılımından elde edilen sonuçları memnuniyetle karşılıyoruz.
- ii. Yerel gübre üretiminin güçlendirilmesi ve toprak sağlığının iyileştirilmesi de dahil olmak üzere gübre ve tarımsal girdilere erişimin, bunların bulunabilirliğinin ve verimli kullanımının artırılmasının önemini vurgulayın.
- iii. Daha sürdürülebilir ve iklime dirençli tarım ve gıda sistemleri oluşturmak için tarımsal verimliliği artırmaya, değer zinciri boyunca gıda kaybını ve israfını azaltmaya ve pazarlama ve depolamayı iyileştirmeye odaklanan yenilikleri ve yatırımları hızlandırmayı taahhüt edin.
- iv. Gelişmekte olan ülkelerin gıda güvenliği sorunlarını ele alma çabalarını ve kapasitelerini desteklemeyi ve uygun fiyatlı, güvenli, besleyici ve sağlıklı diyetlere erişimi sağlamak ve yeterli gıda hakkının aşamalı olarak gerçekleştirilmesini teşvik etmek için birlikte çalışmayı taahhüt eder.
- v. İlgili DTÖ kurallarına uygun olarak açık, adil, öngörülebilir ve kurallara dayalı tarım, gıda ve gübre ticaretini kolaylaştırmayı, ihracat yasakları veya kısıtlamaları uygulamamayı ve piyasa çarpıklıklarını azaltmayı taahhüt eder.
- vi. Gıda fiyatlarındaki dalgalanmaları önlemek amacıyla daha fazla şeffaflık için Tarımsal Piyasa Bilgi Sistemi (AMIS) ve Yeryüzü Gözlemleri Grubu Küresel Tarımsal İzleme'nin (GEOGLAM) güçlendirilmesi, AMIS'in gübre konusundaki çalışmalarının desteklenmesi, bitkisel yağları da kapsayacak şekilde genişletilmesi ve erken uyarı sistemleriyle işbirliğinin artırılması.

Gıda ve enerjinin makroekonomik etkileri güvensizlik

27. Küresel gıda ve enerji fiyatları zirve seviyelerinden düşmüş olsa da, küresel ekonomideki belirsizlikler göz önüne alındığında gıda ve enerji piyasalarında yüksek düzeyde dalgalanma potansiyeli devam etmektedir. Bu bağlamda, Gıda ve Enerji Güvensizliğinin Makroekonomik Etkileri ve Küresel Ekonomiye Etkileri konulu G20 Raporunu not ediyoruz. IFAD'ın gıda güvensizliği ile mücadelesini desteklemek üzere yılsonunda Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD) kaynaklarının IFAD üyeleri tarafından iddialı bir şekilde yenilenmesini bekliyoruz.

Küresel Sağlık Güçlendirilmesi ve Tek Sağlık Yaklaşımının Uygulanması

28. Merkezinde Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) bulunduğu küresel sağlık mimarisini güçlendirmeye ve Evrensel Sağlık Kapsamına ulaşmak için daha dirençli, hakkaniyetli, sürdürülebilir ve kapsayıcı sağlık sistemleri inşa etmeye kararlıyız,

Tek Sağlık yaklaşımını uygulamak, pandemiye hazırlığı artırmak ve mevcut bulaşıcı hastalıklar sürveyans sistemlerini güçlendirmek. Bunu başarmak için şunları yapacağız:

- i. Temel sağlık hizmetlerinin ve sağlık işgücünün güçlendirilmesine ve temel sağlık hizmetlerinin ve sağlık sistemlerinin ideal olarak önümüzdeki 2-3 yıl içinde pandemi öncesi seviyelerden daha iyi bir düzeye getirilmesine odaklanmanın yanı sıra, çocuk felcinin ortadan kaldırılması ve AIDS, tüberküloz, sıtma, hepatit ve su kaynaklı ve diğer bulaşıcı hastalıklar dahil olmak üzere devam eden salgınların sona erdirilmesine yönelik ilerlemeyi sürdürmek ve ayrıca uzun COVID araştırmalarının önemini kabul etmek.
- ii. Quadripartite'in Tek Sağlık Ortak Eylem Planı (2022-2026) tarafından yönlendirilen Tek Sağlık temelli yaklaşımın teşvik edilmesi.
- iii. Sağlık sistemlerinin dayanıklılığını artırmak ve MDB'lerle işbirliği içinde iklimle dayanıklı ve düşük karbonlu sağlık sistemlerinin geliştirilmesini desteklemek ve DSÖ liderliğindeki İklim ve Sağlık Üzerine Dönüştürücü Eylem İttifakı'nın (ATACH) çalışmalarını desteklemek.
- iv. AMR ve antimikrobiyal tüketim sürveyansı yoluyla ilgili ulusal eylem planları dahilinde araştırma ve geliştirme, enfeksiyon önleme ve kontrolün yanı sıra antimikrobiyal yönetim çabaları da dahil olmak üzere Tek Sağlık yaklaşımını izleyerek Antimikrobiyal Direnç (AMR) ile mücadeleyi uygulamak ve önceliklendirmek.
- v. Özellikle Düşük ve Orta Gelirli Ülkeler (LMICs), EAGÜ'ler ve SIDS'lerde güvenli, etkili, kalite güvenceli ve uygun fiyatlı aşılarla, terapötiklere, teşhislere ve diğer tıbbi karşı önlemlere eşit erişimi kolaylaştırmak.
- vi. Mayıs 2024'e kadar pandemik PPR (DSÖ CA+) konusunda iddialı, yasal olarak bağlayıcı bir DSÖ sözleşmesi, anlaşması veya diğer uluslararası araçların yanı sıra Uluslararası Sağlık Tüzüğü'nün (2005) daha iyi uygulanmasına yönelik değişiklikler için Hükümetlerarası Müzakere Kurulunda (INB) devam eden müzakerelerin başarılı bir şekilde sonuçlanmasını bekliyoruz.
- vii. Kanıta dayalı Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıbbın sağlık alanındaki potansiyel rolünü kabul edin ve DSÖ'nün küresel ve işbirliği yapan merkezleri ve klinik araştırma kayıtları da dahil olmak üzere bu yöndeki uluslararası çabaları dikkate alın.
- viii. LMIC'lerin ve diğer gelişmekte olan ülkelerin etkin katılımıyla, bir ağlar ağı yaklaşımını göz önünde bulundurarak, yerel ve bölgesel Ar-Ge ve üretim kapasitelerinden yararlanarak ve son kilometre teslimatını güçlendirerek, geçici bir tıbbi karşı önlemler koordinasyon mekanizmasının geliştirilmesi için DSÖ liderliğindeki kapsayıcı danışma sürecini destekleyin. Bu, DSÖ CA+ ile uyumlu olarak uyarlanabilir.
- ix. Ruh sağlığı hizmetlerine ve psikososyal desteğe erişimi kapsayıcı bir şekilde teşvik etmek ve iyileştirmek.

- x. Dünyadaki uyuşturucu sorununun halk sağlığı boyutunu vurgularken, üretim ve ticareti sekteye uğratmak için bilgi paylaşımı ve kapasite geliştirme de dahil olmak üzere, gereksiz kısıtlamalardan arındırılmış güçlü bir uluslararası narkotikle mücadele işbirliği çağrısında bulunur.

sentetik uyuşturucular da dahil olmak üzere yasadışı uyuşturucuların ve öncü kimyasalların menşesinde, transit geçişinde ve varış noktalarında yayılması.

Finans-Sağlık İşbirliği

29. Ortak Finans ve Sağlık Görev Gücü (JFHTF) kapsamında Maliye ve Sağlık Bakanlıkları arasında güçlendirilmiş işbirliği yoluyla pandemi önleme, hazırlık ve müdahale (PPR) için küresel sağlık mimarisini güçlendirme kararlılığımızı sürdürüyoruz. JFHTF kapsamında, düşük gelirli ülkelerin sesini güçlendirdiği için davet edilen kilit bölgesel kuruluşların Görev Gücü toplantılarına katılımını memnuniyetle karşılıyoruz. Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Dünya Bankası, IMF ve Avrupa Yatırım Bankası (EIB) işbirliğiyle oluşturulan Ekonomik Kırılganlıklar ve Riskler Çerçevesi (FEVR) ve pandemilerden kaynaklanan Ekonomik Kırılganlıklar ve Risklere ilişkin ilk Rapor hakkındaki tartışmaları memnuniyetle karşılıyoruz. Görev Gücünü, ülkelere özgü koşulları da dikkate alarak, gelişen pandemi tehditlerine bağlı ekonomik kırılganlıkları ve riskleri düzenli olarak değerlendirmek üzere, çok yıllık çalışma planı boyunca bu Çerçeveyi geliştirmeye devam etmeye çağırıyoruz. Gelecekteki pandemilere müdahalemizi desteklemek için finans-sağlık sektörünün ortak hazırlığına katkıda bulunacak olan Covid-19 sırasında Finans Sağlık Kurumsal Düzenlemelerinden En İyi Uygulamalar Raporunu memnuniyetle karşılıyoruz. DSÖ ve Dünya Bankası tarafından geliştirilen Pandemi Müdahalesi Finansman Seçenekleri ve Boşluklarının Haritalandırılması Raporunu memnuniyetle karşılıyor ve diğer küresel forumlardaki tartışmaları da dikkate alarak, finansman mekanizmalarının nasıl optimize edilebileceği, daha iyi koordine edilebileceği ve gerektiğinde gerekli finansmanın hızlı ve verimli bir şekilde dağıtılması için uygun şekilde nasıl geliştirilebileceği konusunda daha fazla müzakere yapılmasını bekliyoruz. Pandemi Fonu tarafından yapılan ilk teklif çağırısının sonuçlandırılmasını memnuniyetle karşılıyor ve ilk Teklif Çağırısından çıkarılan derslere dayalı olarak 2023 yılı sonuna kadar ikinci Teklif Çağırısının yapılmasını bekliyoruz. Yeni bağışçıların ve ortak yatırımların güvence altına alınmasının önemini vurguluyoruz. Görev Gücünden 2024 yılında kaydettiği ilerleme hakkında Maliye ve Sağlık Bakanlarına rapor sunmasını talep ediyoruz.

Kaliteli Eğitim Sunmak

30. Hassas durumdakiler de dahil olmak üzere herkes için kapsayıcı, eşitlikçi, yüksek kaliteli eğitim ve beceri eğitime bağlıyız. Beşeri sermaye gelişimini desteklemek için yatırımın önemini kabul ediyoruz. Bu amaçla, biz

- i. Eğitim ve istihdam için birincil yapı taşı olarak temel öğrenmenin (okuryazarlık, aritmetik ve sosyo-duygusal beceriler) önemini kabul etmek.
- ii. Tüm öğrenciler için dijital uçurumların üstesinden gelmek üzere dijital teknolojilerden yararlanma taahhüdümüzü yineleyin.
- iii. Eğitim kurumlarına ve öğretmenlere, yapay zeka da dahil olmak üzere yeni trendlere ve teknolojik gelişmelere ayak uydurabilmeleri için destek sağlamak.
- iv. Yüksek kaliteli Teknik ve Mesleki Eğitim ve Öğretime (TVET) erişimin genişletilmesine vurgu yapın.

- v. Açık, adil ve güvenli bilimsel işbirliğini teşvik etme ve öğrencilerin, akademisyenlerin, araştırmacıların ve bilim insanlarının araştırma ve yükseköğretim kurumları arasında hareketliliğini teşvik etme taahhüdümüzü yeniden teyit edin.

- vi. Özellikle hassas gruplar için beceri kazandırma, yeniden beceri kazandırma ve beceri kazandırmaya odaklanan yaşam boyu öğrenmenin sağlanmasının önemini vurgulayın.

Dönüştürücü Bir İtici Güç Olarak Kültür SKH'ler

31. Kültürün dönüştürücü bir itici güç ve SKH'lerin gerçekleştirilmesini mümkün kılan bir unsur olarak içsel değeriyle tam anlamıyla tanınması ve korunması çağrısında bulunuyor ve 2030 sonrası olası bir kalkınma gündemine ilişkin gelecekteki tartışmalarda kültürün bağımsız bir hedef olarak yer almasını destekliyoruz. Kültür varlıklarının ülkelerine ve menşe topluluklarına iadesini ve geri verilmesini sağlamak üzere ulusal, bölgesel veya uluslararası düzeyde kültür varlıklarının yasadışı ticaretine karşı mücadelemizi güçlendirme taahhüdümüzü yineliyor ve ulusal hukuk ve ilgili UNESCO Sözleşmeleri ile uyumlu olarak kültürel diplomasiyi ve kültürlerarası alışverişi güçlendirmek amacıyla bu çabada sürekli diyalog ve eylem çağrısında bulunuyoruz. Uluslararası toplumu, fikri mülkiyet de dahil olmak üzere yaşayan kültürel mirası, özellikle de bu tür yaşayan mirasın aşırı ticarileştirilmesi ve kötüye kullanılmasının sürdürülebilirlik ve uygulayıcıların ve topluluk taşıyıcılarının yanı sıra Yerli Halkların geçim kaynakları üzerindeki etkisi bakımından korumaya teşvik ediyoruz.

C. Sürdürülebilir Bir Gelecek için Yeşil Kalkınma Paketi Gelecek

32. Şimdiki ve gelecek nesillerin refah ve esenliğinin mevcut kalkınma ve diğer politika tercihlerimize ve eylemlerimize bağlı olduğunu kabul ederek, çevresel açıdan sürdürülebilir ve kapsayıcı ekonomik büyüme ve kalkınmayı entegre, bütüncül ve dengeli bir şekilde sürdürmeye kararlıyız.
33. İklim değişikliği de dâhil olmak üzere çevresel kriz ve zorlukların ele alınmasına yönelik eylemlerimizi acilen hızlandırmayı taahhüt ediyoruz. İklim değişikliğinin etkilerinin tüm dünyada, özellikle de EAGÜ'ler ve SIDS'ler de dâhil olmak üzere en yoksul ve en savunmasız kesimler tarafından tecrübe edildiğinin farkındayız. Liderlik rolümüzün bilincinde olarak, BMİDÇS'nin amacı doğrultusunda, Paris Anlaşması'nın ve sıcaklık hedefinin tam ve etkin bir şekilde uygulanmasını güçlendirerek, farklı ulusal koşullar ışığında hakkaniyeti ve ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar ve ilgili kabiliyetler ilkesini yansıtarak iklim değişikliğiyle mücadele etme konusundaki kararlı taahhütlerimizi bir kez daha teyit ediyoruz. İklim değişikliğinin ele alınmasına yönelik küresel azim ve uygulamanın, Paris Anlaşmasının küresel ortalama sıcaklık artışını sanayi öncesi seviyelerin 2°C altında tutma ve sıcaklık artışını sanayi öncesi seviyelerin 1.5°C üzerinde sınırlama çabalarını sürdürme yönündeki sıcaklık hedefine ulaşmak için yetersiz kaldığını endişeyle not ediyoruz. Paris Anlaşmasının tüm sütunlarında, mevcut en iyi bilimi dikkate alarak iddialı eylemlerde bulunmanın önemini vurguluyoruz. IPCC'nin iklim değişikliğinin etkilerinin 2°C'ye kıyasla 1.5°C'lik bir sıcaklık artışında çok daha düşük olacağı yönündeki değerlendirmelerini dikkate alarak, artışın 1.5°C ile sınırlandırılması için daha fazla çaba gösterme kararlılığımızı yineliyoruz. Bunun için tüm ülkelerin, farklı yaklaşımları göz önünde bulundurarak, uzun vadeli hedefleri kısa ve orta vadeli hedeflerle uyumlu hale getiren net ulusal yolların geliştirilmesi yoluyla ve sürdürülebilir kalkınma bağlamında finans ve teknoloji ile sürdürülebilir ve sorumlu tüketim ve üretim gibi kritik kolaylaştırıcılar da dâhil olmak üzere uluslararası işbirliği ve destekle anlamlı ve etkili eylemler ve taahhütlerde

bulunması gerekecektir. Küresel ısınmanın 1.5°C ile sınırlandırılmasının, küresel sera gazı emisyonlarında 2030 yılına kadar 2019 seviyelerine göre %43 oranında hızlı, derin ve sürekli bir azaltım gerektirdiğini kabul ediyoruz. Ayrıca şu bulguyu da dikkate alıyoruz

IPCC AR6 Sentez Raporu'nda, küresel modelleme yolları ve varsayımlarına dayanarak, "Küresel sera gazı emisyonlarının, ısınmayı 1,5°C ile sınırlayan ve aşırı veya sınırlı aşırı küresel modelleme yollarında ve ısınmayı 2°C ile sınırlayan ve derhal harekete geçilmesi gerektiğini varsayan yollarda 2020 arasında ve en geç 2025'ten önce zirve yapacağı öngörülmektedir." Bu, tüm ülkelerde bu zaman dilimi içinde zirveye ulaşılacağı anlamına gelmez; zirveye ulaşma zaman dilimleri sürdürülebilir kalkınma, yoksulluğun ortadan kaldırılması ihtiyaçları, eşitlik ve farklı ulusal koşullara göre şekillenebilir. Ayrıca, gönüllü ve karşılıklı mutabık kalınan şartlarda teknoloji geliştirme ve transferi, kapasite geliştirme ve finansmanın bu konuda ülkeleri destekleyebileceğini kabul ediyoruz.

34. NDC'lerini henüz Paris Anlaşmasının sıcaklık hedefiyle uyumlu hale getirmemiş olan tüm ülkeleri, farklı ulusal koşulları dikkate alarak 2023 yılı sonuna kadar NDC'lerindeki 2030 hedeflerini gerektiği şekilde yeniden gözden geçirmeye ve güçlendirmeye çağırıyor ve bunu zaten yapmış olanları memnuniyetle karşılıyoruz. NDC'lerin ulusal olarak belirlenmiş niteliğini ve Paris Anlaşması Madde 4.4'ü hatırlatırız: "Gelişmiş ülke Taraflar, ekonomi çapında mutlak emisyon azaltım hedefleri üstlenerek öncülük etmeye devam etmelidir. Gelişmekte olan ülke Taraflar azaltım çabalarını arttırmaya devam etmeli ve farklı ulusal koşullar ışığında zaman içinde ekonomi çapında emisyon azaltım veya sınırlama hedeflerine doğru ilerlemeleri teşvik edilmektedir." Bu bağlamda, NDC'leri tüm sera gazlarını kapsayan ekonomi çapında hedefler içeren ülkeleri takdir ediyoruz ve diğerleri de farklı ulusal koşullar ışığında gelecek NDC döngü(ler)ine bu tür ekonomi çapında hedefleri dahil etmeye teşvik edilmektedir. Dubai'deki COP28'de ilk küresel envanterin başarılı bir şekilde sonuçlandırılmasına katkıda bulunacağız; bu da azaltım, uyum ve uygulama ve destek araçlarında gelişmiş iklim eylemini teşvik edecektir. En son bilimsel gelişmeleri dikkate alarak ve farklı ulusal koşullara uygun olarak, Döngüsel Karbon Ekonomisi, sosyo-ekonomik, teknolojik ve piyasa gelişimi dahil olmak üzere farklı yaklaşımları göz önünde bulundurarak ve en verimli çözümleri teşvik ederek, yüzyılın ortalarında küresel net sıfır sera gazı emisyonuna/karbon nötrlüğüne ulaşma taahhüdümüzü yineliyoruz.

İklim değişikliği ve geçiş sürecinden kaynaklanan makroekonomik riskler pathways

35. İklim değişikliğinin fiziksel etkilerinin makroekonomik maliyetleri hem toplam hem de ülke düzeyinde önemli boyutlardadır ve eylemsizliğin maliyeti, düzenli ve adil geçişlerin maliyetinden önemli ölçüde daha ağır basmaktadır. Finans ve teknoloji alanları da dahil olmak üzere uluslararası diyalog ve işbirliğinin ve ülkeye özgü koşullarla tutarlı olarak zamanında politika eyleminin önemini kabul ediyoruz. Büyüme, enflasyon ve işsizlik de dâhil olmak üzere, iklim değişikliğinin fiziksel etkilerinin ve geçiş politikalarının kısa, orta ve uzun vadeli makroekonomik etkilerinin değerlendirilmesi ve hesaba katılması da kritik önem taşımaktadır. İklim Değişikliği ve Geçiş Yollarından Kaynaklanan Makroekonomik Risklere ilişkin G20 Raporunu destekliyoruz. Bu Raporda yer alan analizlere dayanarak, özellikle mali ve parasal politikalarla ilgili olmak üzere, makroekonomik sonuçlar üzerinde, çeşitli paydaşlardan gelen girdileri de dikkate alarak daha fazla çalışma yapmayı değerlendireceğiz.

Sürdürülebilir Kalkınma için Yaşam Tarzlarının Yaygınlaştırılması (LiFE)

36. Sürdürülebilir Kalkınma için Yaşam Tarzlarına ilişkin G20 Üst Düzey İlkelerine dayanarak, dünyanın sürdürülebilir kalkınmayı benimsemesini sağlayacak güçlü kolektif eylemler taahhüt ediyoruz

Sürdürülebilir Kalkınma için üretim ve tüketim kalıpları ve ana akım Yaşam Tarzları. Konuyla ilgili çalışmalar, küresel net sıfır gelecek için 2030 yılına kadar önemli ölçüde emisyon azaltımına katkıda bulunabileceğini göstermektedir. İklim eylemi için sürdürülebilir yaşam tarzlarını teşvik etmek üzere elverişli bir politika ortamının oluşturulmasını destekliyoruz. Bu amaçla, biz

- i. Sürdürülebilir Kalkınma için Yaşam Tarzlarına ilişkin G20 Üst Düzey İlkelerini uygulamayı taahhüt edin.
- ii. Uluslararası işbirliği, mali destek ve teknolojinin geliştirilmesi, yerleştirilmesi ve yaygınlaştırılması yoluyla Üst Düzey İlkelerin (HLP'ler) uygulanmasını desteklemek. Uluslararası Kuruluşları HLP'leri uygun şekilde programlarına dahil etmeleri için teşvik ediyoruz.
- iii. "Travel for LiFE" lansmanını not edin ve sorumlu ve sürdürülebilir akıllı destinasyonların gelişimini destekleyin.

Döngüsel Bir Ekonomi Tasarlamak Dünya

37. Ekonomik büyümemizi çevresel bozulmadan ayrıştırmak ve ekonomik büyümeyi desteklerken birincil kaynak tüketimi de dâhil olmak üzere sürdürülebilir tüketim ve üretimi arttırmak için döngüsel ekonomi, genişletilmiş üretici sorumluluğu ve kaynak verimliliğinin sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasında oynadığı kritik rolü kabul ediyoruz. Kaynak Verimliliği ve Döngüsel Ekonomi Sanayi Koalisyonunu (RECEIC) başlatan Hindistan Başkanlığına teşekkür ediyoruz. Çevresel açıdan sağlam atık yönetimini geliştirmeyi, 2030 yılına kadar atık üretimini önemli ölçüde azaltmayı ve sıfır atık girişimlerinin önemini vurgulamayı taahhüt ediyoruz.

Temiz, Sürdürülebilir, Adil, Uygun Fiyatlı ve Kapsayıcı Enerjinin Uygulanması Geçişler

38. Güçlü, sürdürülebilir, dengeli ve kapsayıcı büyümeyi mümkün kılmamızın ve iklim hedeflerimize ulaşmanın bir aracı olarak, çeşitli yolları izleyerek temiz, sürdürülebilir, adil, uygun fiyatlı ve kapsayıcı enerji geçişlerini hızlandırmayı taahhüt ediyoruz. Gelişmekte olan ülkelerin ihtiyaçlarını, kırılganlıklarını, önceliklerini ve farklı ulusal koşullarını kabul ediyoruz. İnovasyonu, gönüllü ve karşılıklı mutabık kalınan teknoloji transferini ve düşük maliyetli finansmana erişimi teşvik etmek için güçlü uluslararası ve ulusal elverişli ortamları destekliyoruz. Bu amaçla, biz

- i. Açık, rekabetçi, ayrımcı olmayan ve serbest uluslararası enerji piyasalarını teşvik ederken, sürdürülebilir kalkınma ve iklim hedeflerimiz doğrultusunda artan enerji talebini karşılamak için kapsayıcı yatırımlar da dahil olmak üzere, çeşitli kaynaklardan, tedarikçilerden ve güzergahlardan kesintisiz enerji akışını sürdürmenin, gelişmiş enerji güvenliği ve piyasa istikrarı yollarını araştırmanın önemini vurgulamak.
- ii. Gelişmekte olan ülkelerin düşük karbon/emisyona geçişlerinde desteklenmeleri gerektiğini kabul ederek, bu ülkeler için düşük maliyetli finansmanın kolaylaştırılması için çalışacağız.
- iii. Sıfır ve düşük karbonlu kaynaklardan üretilen hidrojen için üretim ve kullanımın

हızlandırılmasıının yanı sıra şeffaf ve dayanıklı küresel pazarların geliştirilmesinin desteklenmesi

emisyon teknolojilerini ve amonyak gibi türevlerini, gönüllü ve karşılıklı olarak kabul edilen uyumlaştırıcı standartların yanı sıra karşılıklı olarak tanınan ve birlikte çalışabilir sertifikasyon şemaları geliştirerek desteklemektir. Bunu gerçekleştirmek üzere, tüm uluslara fayda sağlayan sürdürülebilir ve adil bir küresel hidrojen ekosistemi inşa etmek için 'G20 Hidrojen Üst Düzey Gönüllü İlkeleri'ni onaylıyoruz. Başkanlığın, Uluslararası Güneş Birliği (ISA) tarafından yönetilen Yeşil Hidrojen İnovasyon Merkezi kurma girişimini not ediyoruz.

- iv. Gelişmekte olan ülkelerin düşük maliyetli finansmana erişiminin kolaylaştırılması, mevcut ve yeni ortaya çıkan temiz ve sürdürülebilir enerji teknolojileri ve enerji geçişlerinin desteklenmesi için çalışacaktır. Hindistan Dönem Başkanlığında hazırlanan "Enerji Geçişleri için Düşük Maliyetli Finansman" raporunu ve bu raporun, birincil enerji karışımında yenilenebilir enerjinin payının yüksek olmasıyla birlikte dünyanın yıllık 4 trilyon ABD dolarının üzerinde bir yatırıma ihtiyaç duyduğu tahminini not ediyoruz.
- v. Mevcut hedefler ve politikalar yoluyla yenilenebilir enerji kapasitesini küresel olarak üç katına çıkarma çabalarını sürdürecektir ve teşvik edecek, ayrıca 2030 yılına kadar ulusal koşullara uygun olarak azaltma ve giderme teknolojileri de dahil olmak üzere diğer sıfır ve düşük emisyonlu teknolojiler konusunda benzer bir kararlılık gösterecektir. Ayrıca 'Evrensel Enerji Erişimini Hızlandırmak için Yenilenebilir Enerjinin Teşvik Edilmesine Yönelik Gönüllü Eylem Planı'nı da not ediyoruz.
- vi. Temiz ve sürdürülebilir enerji teknolojileri ve çözümleri ile inovasyona yönelik diğer çabaları geliştirmek, göstermek ve uygulamak için işbirliği girişimlerini ilerletme taahhüdü.
- vii. '2030'a kadar Enerji Verimliliği İyileştirme Oranının İki Katına Çıkarılmasına İlişkin Gönüllü Eylem Planı'nı dikkate alın.
- viii. Sıfır ve düşük emisyonlu kalkınma stratejilerimizde sürdürülebilir biyoyakıtların önemini kabul eder ve Küresel Biyoyakıt İttifakı'nın kurulmasını not eder.
- ix. Kaynağında zenginleştirilmiş kritik mineraller ve malzemeler, yarı iletkenler ve teknolojiler de dâhil olmak üzere enerji geçişleri için güvenilir, çeşitlendirilmiş, sürdürülebilir ve sorumlu tedarik zincirlerinin desteklenmesi. Başkanlığın "Enerji Geçişleri için Kritik Mineraller Konusunda İşbirliği için Gönüllü Üst Düzey İlkeleri"ni not ediyoruz.
- x. Sivil nükleer enerji kullanmayı tercih eden ülkeler, ulusal mevzuatlarına uygun olarak, gelişmiş ve Küçük Modüler Reaktörler (SMR'ler) dahil olmak üzere sivil nükleer teknolojilerin araştırılması, inovasyonu, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması konularında gönüllü ve karşılıklı mutabık kalınan şartlarda işbirliği yapacaklardır. Bu ülkeler, sorumlu nükleer işletmeden çıkarma, radyoaktif atık ve kullanılmış yakıt yönetimi ve yatırımların harekete geçirilmesini teşvik edecek ve küresel olarak nükleer güvenliği teşvik etmek için uluslararası işbirliğini güçlendirerek bilgi ve en iyi uygulamaları paylaşacaklardır.
- xi. Enerji güvenliğinin artırılması, ekonomik büyümenin teşvik edilmesi ve herkes için

evrensel enerji erişiminin kolaylaştırılmasında şebeke ara bağlantılarının, esnek enerji altyapısının ve bölgesel/sınır ötesi güç sistemleri entegrasyonunun rolünü kabul edin.

- xii. Savurgan tüketimi teşvik eden verimsiz fosil yakıt sübvansiyonlarının aşamalı olarak kaldırılması ve orta vadede rasyonel hale getirilmesi için 2009 yılında Pittsburgh'da verilen taahhüdün uygulanmasına yönelik çabalarımızı artıracak ve en yoksul ve en savunmasız kesimlere hedefe yönelik destek sağlarken bu hedefe ulaşmayı taahhüt edeceğiz.
- xiii. Yenilenebilir enerji de dahil olmak üzere temiz enerji üretiminin ve enerji verimliliği önlemlerinin hızla yaygınlaştırılması da dahil olmak üzere düşük emisyonlu enerji sistemlerine geçiş için teknolojilerin geliştirilmesi, yerleştirilmesi ve yaygınlaştırılmasının ve politikaların benimsenmesinin hızlandırılmasının önemini kabul eder ve ulusal koşullara uygun olarak azaltılmamış kömür enerjisinin aşamalı olarak azaltılmasına yönelik çabaları hızlandırır ve adil geçişlere yönelik destek ihtiyacını tanıır.

İklim ve Sürdürülebilirliğin Sağlanması Finansman

39. Sürdürülebilir Finans Çalışma Grubu'nun (SFWG) iklim finansmanı için kaynakların zamanında ve yeterli bir şekilde seferber edilmesini destekleyecek mekanizmalara ilişkin tavsiyelerini memnuniyetle karşılıyor ve ülke koşullarına uygun geçiş faaliyetlerine destek verilmesini sağlıyoruz. Ayrıca, farklı ulusal koşullar göz önünde bulundurularak iddialı Ulusal Olarak Belirlenmiş Katkılara (NDC'ler), karbon nötrlüğüne ve net sıfıra ulaşmak için hem uyum hem de azaltım çabalarını dengeli bir şekilde ele almak üzere karma finansal araçlar, mekanizmalar ve risk paylaşım tesisleri aracılığıyla çok ihtiyaç duyulan özel finansmanı güçlendirmek gibi iklim eylemlerinin önemli bir kolaylaştırıcısı olarak kamu finansmanının önemli rolünü kabul ediyoruz. SFWG'nin iklim finansmanının harekete geçirilmesinde MDB'lerin rolünün artırılması da dâhil olmak üzere karma finansman ve risk paylaşım olanaklarının artırılmasına yönelik tavsiyelerini memnuniyetle karşılıyor. Gelişmekte olan ülkelerin Paris Anlaşmasını uygulamalarını desteklemek için çok taraflı iklim fonları gibi imtiyazlı kaynakların etkisini azami düzeye çıkarmanın önemini altını çiziyor ve Yeşil İklim Fonunun 2024-2027 programlama dönemi için iddialı bir ikinci ikmal süreci çağrısında bulunuyoruz Çok taraflı iklim fonlarına erişimi kolaylaştırmak ve bu fonların kaldıraç gücünü ve özel sermayeyi harekete geçirme kabiliyetini artırmak için çalışmalar yürüteceğiz. Sera gazı emisyonlarını önleyen, azaltan ve ortadan kaldıran ve adaptasyonu kolaylaştıran erken aşama teknolojilerin ticarileştirilmesini desteklemenin önemini kabul ederek, yeşil ve düşük emisyonlu teknolojilerin hızlı bir şekilde geliştirilmesi, gösterilmesi ve yaygınlaştırılması için daha fazla özel akışı teşvik edecek finansal çözümler, politikalar ve teşvikler hakkındaki tavsiyeleri not ediyoruz. Karbon fiyatlandırma ve fiyatlandırma dışı mekanizmaların kullanımı ve karbon nötrlüğü ve net sıfıra yönelik teşvikler de dâhil olmak üzere mali, piyasa ve düzenleyici mekanizmalardan oluşan bir politika karışımının önemini yineliyoruz.

40. Çok yıllık G20 Teknik Destek Eylem Planını (TAAP) ve iklim yatırımlarının önündeki verilerle ilgili engellerin aşılması için yapılan gönüllü tavsiyeleri onaylıyoruz. TAAP'ın ilgili yetki alanları ve paydaşlar tarafından ulusal koşullara uygun olarak uygulanmasını teşvik ediyoruz. Gönüllülük esasına dayalı ve esnek bir yapıya sahip olan G20 Sürdürülebilir Finans Yol Haritasının uygulanmasında kaydedilen ilerlemenin raporlanmasını sabırsızlıkla bekliyor ve Yol Haritasının, diğerlerinin yanı sıra Geçiş Finansmanı Çerçevesinin uygulanması da dâhil olmak üzere, sürdürülebilir finansın ölçeğini büyütecek tavsiye edilen eylemlerinin ilerletilmesi için daha fazla

çaba
dört

açıklama standartlarının ninaf nare getirilmesini memnuniyetle karşılıyor.

Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu (ISSB) Haziran 2023'te, orantılılığı ele alan ve birlikte çalışabilirliği teşvik eden mekanizmaları sağlayacaktır. Bu standartların uygulanmasında, ülkeye özgü koşulların dikkate alınması için esnekliğin korunması önemlidir. Yukarıda belirtildiği şekilde uygulamaya konulduğunda, bu standartlar küresel olarak karşılaştırılabilir ve güvenilir açıklamaların desteklenmesine yardımcı olacaktır.

41. Paris Anlaşmasındaki iklim hedeflerimize ulaşmak için küresel yatırımların artırılması ve tüm kaynaklardan küresel olarak milyarlarca dolardan trilyonlarca dolara kadar yatırım ve iklim finansmanının hızla ve önemli ölçüde ölçeklendirilmesi ihtiyacının farkındayız. Bu bağlamda, gelişmekte olan ülkelerin önceliklerini ve ihtiyaçlarını dikkate alarak, finansman, kapasite geliştirme ve teknoloji transferini gönüllü ve karşılıklı mutabık kalınan şartlarda artırırken, ilgili tüm finansal akışları bu hedeflerle uyumlu hale getirmek esastır. Bunu başarmak için biz
- Gelişmekte olan ülkelerin 2030 öncesi dönemde, özellikle de NDC'lerini uygulama ihtiyaçları için gerekli olan 5,8-5,9 trilyon ABD doları ihtiyacın yanı sıra 2050 yılına kadar net sıfır emisyona ulaşmak için 2030 yılına kadar temiz enerji teknolojileri için yıllık 4 trilyon ABD doları ihtiyacı dikkate alınmalıdır.
  - Gelişmiş ülkelerin 2010 yılında, anlamlı azaltım eylemi ve uygulamada şeffaflık bağlamında, gelişmekte olan ülkelerin ihtiyaçlarını karşılamak üzere 2020 yılına kadar ve 2025 yılına kadar her yıl 100 milyar ABD Doları iklim finansmanını ortaklaşa harekete geçirme hedefine yönelik taahhütlerini hatırlatır ve yeniden teyit ederiz. Gelişmiş ülke katılımcıları bu hedefe ilk kez 2023 yılında ulaşılmasını beklemektedir.
  - Bir fon oluşturulması da dâhil olmak üzere, iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşı özellikle kırılgan olan gelişmekte olan ülkelere yardım etmek amacıyla kayıp ve zararlara müdahale için finansman düzenlemelerine ilişkin COP27'de alınan kararın başarılı bir şekilde uygulanması için çalışacağız. Bu bağlamda kurulan Geçici Komiteyi destekleyecek ve COP28'de bir fon da dahil olmak üzere yeni finansman düzenlemelerinin operasyonel hale getirilmesine ilişkin tavsiyelerini dört gözle bekleyeceğiz.
  - Taraflara, BMİDÇS'nin amacının yerine getirilmesinde ve Paris Anlaşmasının uygulanmasında gelişmekte olan ülkelerin ihtiyaçlarını ve önceliklerini dikkate alarak, 2024 yılında yılda 100 milyar ABD Doları tabanından iddialı, şeffaf ve izlenebilir bir Yeni Toplu Sayısallaştırılmış Hedef (NCQG) belirlemeleri çağrısında bulunur.
  - Glasgow İklim Paketi'nin 18. paragrafını hatırlatarak, gelişmiş ülkeleri, ölçeklendirilmiş mali kaynaklara ulaşma bağlamında, 2025 yılına kadar uyum finansmanını 2019 seviyelerinden en az iki katına çıkarma taahhütlerini yerine getirmeye çağırıyoruz.
  - MDB'ler ve çok taraflı fonlar gibi ilgili tüm finans kuruluşlarını, iddialı uyum finansmanı hedefleri belirleyerek ve uygun olduğunda revize edilmiş ve geliştirilmiş 2025 projeksiyonlarını açıklayarak çabalarını daha da güçlendirmeye çağırır.

- vii. Özel iklim finansmanının kamu iklim finansmanını desteklemedeki hayati rolünü kabul etmek ve geliştirmekte olan ülkelerdeki projeler için karma finansman, risk azaltma araçları ve yeşil tahviller gibi finansman mekanizmalarının geliştirilmesini teşvik etmek.

Ekosistemlerinin Korunması, Sürdürülebilir Kullanımı ve Restorasyonu

42. İklim değişikliği, biyolojik çeşitlilik kaybı, çölleşme, kuraklık, arazi bozulması, kirlilik, gıda güvensizliği ve su kıtlığı ile mücadelede sağlıklı ekosistemlerin önemini vurguluyoruz. 2030'a kadar bozulan tüm ekosistemlerin en az %30'unu restore etmeyi ve arazi bozulmasının nötr hale getirilmesine yönelik çabaları artırmayı taahhüt ediyoruz. Bunu başarmak için biz

- i. Kunming-Montreal Küresel Biyoçeşitlilik Çerçevesinin (GBF) hızlı, tam ve etkili bir şekilde uygulanmasını taahhüt ediyor ve diğerlerini de aynısını yapmaya teşvik ediyor ve 2030 yılına kadar biyoçeşitlilik kaybını durdurmaya ve tersine çevirmeye yönelik eylemleri teşvik ediyoruz. Ayrıca tüm kaynaklardan daha fazla mali kaynak sağlanması çağrısında bulunuyoruz. Bu amaçla, Küresel Çevre Fonu (GEF) bünyesinde Küresel Biyoçeşitlilik Çerçeve Fonu'nun yakın zamanda kurulmuş olmasını memnuniyetle karşılıyoruz.
- ii. G20 Küresel Arazi Girişimi (GLI) kapsamında taahhüt edildiği üzere, G20'nin arazi bozulmasını gönüllülük esasına dayalı olarak 2040 yılına kadar %50 oranında azaltma hedefini destekleyin ve Gandhinagar Uygulama Yol Haritası ve Gandhinagar Bilgi Platformu hakkındaki tartışmaları not edin.
- iii. Ormanların çevre, iklim ve insanlar için küresel ve yerel düzeyde önemli ekosistem hizmetlerinin yanı sıra iklim amaçlı yutak görevi gördüğünü kabul etmek. Ormanları koruma, muhafaza etme ve sürdürülebilir şekilde yönetme ve ormansızlaşmayla mücadele çabalarını, uluslararası kabul görmüş zaman çizelgelerine uygun olarak, bu eylemlerin sürdürülebilir kalkınmaya katkılarını vurgulayarak ve yerel toplulukların ve yerli halkların sosyal ve ekonomik zorluklarını dikkate alarak artıracaktır. Ormanlar bağlamında, DTÖ kuralları ve çok taraflı çevre anlaşmalarıyla tutarlı olarak ayrımcı yeşil ekonomi politikalarından kaçınacağız. Özellikle geliştirmekte olan ülkeler için imtiyazlı ve yenilikçi finansman da dahil olmak üzere tüm kaynaklardan ormanlar için yeni ve ek finansmanı harekete geçirmeyi taahhüt ediyoruz. Orman yangınlarının önlenmesi ve azaltılması ve madencilik nedeniyle bozulmuş arazilerin iyileştirilmesi konusunda kararlıyız.
- iv. Su konusunda küresel işbirliğinin ve en iyi uygulamaların paylaşımının artırılması çağrısında bulunur ve BM 2023 Su Konferansı ve G20 Su Diyalogu'ndaki müzakereleri memnuniyetle karşılar.

Okyanus Temelli Ekonomisinden Yararlanılması ve Korunması

43. Dünyanın okyanuslarını, deniz ekosistemlerini korumayı, muhafaza etmeyi, restore etmeyi ve sürdürülebilir bir şekilde kullanmayı taahhüt ediyor ve bu konuda ilerleme kaydetmeyi ve 2025 BM Okyanus Konferansına katkıda bulunmayı dört gözle bekliyoruz. Bu amaçla, biz

- i. Sürdürülebilir ve Dirençli Mavi/Okyanus Temelli Ekonomi için Chennai Üst Düzey

İlkelerine hoş geldiniz.

- ii. BM Deniz Hukuku Sözleşmesi (UNCLOS) kapsamında Ulusal Yetki Alanı Dışındaki Alanların (BBNJ) denizel biyolojik çeşitliliğinin korunması ve sürdürülebilir kullanımına ilişkin yeni uluslararası yasal bağlayıcılığı olan belgenin kabul edilmesini not eder ve tüm ülkelere bu belgenin bir an önce yürürlüğe girmesi ve uygulanması çağrısında bulunur.
- iii. Antarktika Antlaşması sistemi dahilinde Antarktika Deniz Canlı Kaynaklarının Korunması Komisyonu'nu (CCAMLR), CCAMLR Sözleşme alanında mevcut en iyi bilimsel kanıtlara dayalı temsili bir Deniz Koruma Alanları (MPA'lar) sistemi kurması için destekleyin.
- iv. Uluslararası hukuka uygun olarak yasadışı, rapor edilmemiş ve düzenlenmemiş (IUU) balıkçılığın yanı sıra yıkıcı balıkçılık yöntemlerini sona erdirmeye taahhüdümüzü yineleyin.
- v. Okyanus 20 Diyalogu'nun bu gündemin gerçekleştirilmesi için ilerleme kaydedilmesindeki rolünü destekleyin.

Plastik Kirliliğinin Sona Erdirilmesi

44. Plastik kirliliğini sona erdirmeye kararlıyız. Bu bağlamda, 2024 yılı sonuna kadar çalışmalarını tamamlama hedefiyle deniz çevresi de dâhil olmak üzere plastik kirliliği konusunda uluslararası yasal bağlayıcılığı olan bir araç geliştirmek üzere bir Hükümetlerarası Müzakere Komitesi (INC) kuran UNEP/EA.5/Res.14 sayılı kararı memnuniyetle karşılıyoruz. Ayrıca Osaka Mavi Okyanus Vizyonunda açıklandığı üzere G20 Deniz Çöpleri Eylem Planını da temel alacağız.

Yarının Şehirlerinin Finansmanı

45. Yarının şehirlerini kapsayıcı, dirençli ve sürdürülebilir kılma çabalarımızda finansmanın daha fazla seferber edilmesi ve mevcut kaynakların etkin bir şekilde kullanılması ihtiyacını vurguluyoruz. Bu amaçla, gönüllülük esasına dayalı ve bağlayıcı olmayan Yarının Şehirlerinin Finansmanına yönelik G20 İlkelerini ve bir finansman stratejisi sunmanın yanı sıra yenilikçi kentsel planlama ve finansman modellerinin bir derlemesini sunan Yarının Şehirlerinin Finansmanına yönelik G20/OECD Raporunu onaylıyoruz. Kalkınma Finans Kuruluşları ve MDB'ler de dâhil olmak üzere paydaşları, uygulanabilir olan her yerde kentsel altyapının planlanması ve finansmanında bu ilkelerden yararlanma potansiyelini araştırmaya ve erken pilot uygulamalardan elde edilen deneyimleri paylaşmaya teşvik ediyoruz. Kapsayıcı şehirleri mümkün kılan unsurların ana hatlarının belirlenmesinde kaydedilen ilerlemeyi not ediyoruz. Ayrıca, yerel yönetimlere kamu hizmetlerinin etkin bir şekilde sunulması için genel kurumsal kapasitelerini değerlendirme ve geliştirme konusunda rehberlik edecek, özelleştirilebilir G20/ADB Kentsel Yönetim Kapasite Geliştirme Çerçevesini de not ediyoruz. Gönüllü ve bağlayıcı olmayan Kaliteli Altyapı Yatırımı (QII) Göstergelerinin devam eden pilot uygulamasını not ediyor ve ülke koşullarını göz önünde bulundurarak bunların uygulanması konusunda daha fazla tartışma yapılmasını bekliyoruz.

Afet Riskinin Azaltılması ve Dirençli Altyapısının Oluşturulması

46. Bu yıl G20 Dönem Başkanlığı, BM Genel Kurulu'nun 77/289 sayılı kararında belirtildiği üzere Afet Riskinin Azaltılması (DRR) Çalışma Grubu'nun kurumsallaştırılması yoluyla G20'de afet riskinin azaltılmasına yönelik çabalara katalizör olmuştur. 77/289. Afet Riski için Sendai Çerçevesini yeniden teyit ediyoruz

Azaltılması (SFDRR) ve tam olarak uygulanmasının hızlandırılması ihtiyacını kabul ediyoruz. Bu amaçla, biz

- i. Ulusal ve yerel kapasitelerin güçlendirilmesi, yenilikçi finansman araçları, özel sektör yatırımı ve bilgi paylaşımı yoluyla Erken Uyarı ve Erken Eylem konusunda ilerlemenin hızlandırılması çağrısında bulunun.
- ii. Başta gelişmekte olan ülkeler, EAGÜ'ler ve SIDS'ler olmak üzere, yükselen ekonomiler de dâhil olmak üzere tüm ülkelerin altyapı sistemlerinin afetlere ve iklimle karşı dayanıklılığının artırılmasına yönelik kapasitelerinin artırılmasını desteklemeye devam etmek. Küresel DRR Platformunu memnuniyetle karşılıyor ve bu tür işbirliği ve paylaşımı ilerletmek için Afete Dirençli Altyapı Koalisyonu (CDRI) gibi girişimleri not ediyoruz.
- iii. Sendai Çerçevesi'nin tüm ilkelerini uygulayarak kurtarma deneyimlerinin karşılıklı öğrenilmesini teşvik etmek.

D. 21'inci Yüzyıl için Çok Taraflı Kurumlar Yüzyılı

Çok Taraflılığın Yeniden Canlandırılması

47. Küresel düzen, İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana ekonomik büyüme ve refah, sömürgecilikten kurtulma, demografik kazanımlar, teknolojik başarılar, yeni ekonomik güçlerin ortaya çıkışı ve daha derin uluslararası işbirliği nedeniyle dramatik değişimler geçirmiştir. Birleşmiş Milletler tüm üyelerine karşı duyarlı olmalı, kuruluş amaçlarına ve Şartının ilkelerine sadık kalmalı ve görevini yerine getirmeye adapte olmalıdır. Bu bağlamda, karşılaştığımız zorlukların birbiriyle bağlantılı olduğunu ve ancak yeniden canlandırılmış çok taraflılık, reformlar ve uluslararası işbirliği yoluyla ele alınabileceğini teyit eden Birleşmiş Milletler'in 75. yıldönümü Anma Deklarasyonunu (UNGA 75/1) hatırlatırız. Çok taraflılığın 21. Yüzyılın çağdaş küresel sorunlarına yeterli bir şekilde yanıt verebilmesi ve küresel yönetimi daha temsili, etkili, şeffaf ve hesap verebilir hale getirebilmesi için yeniden canlandırılması ihtiyacı birçok platformda dile getirilmiştir. Bu bağlamda, 2030 gündeminin uygulanmasına yönelik daha kapsayıcı ve yeniden canlandırılmış bir çok taraflılık ve reform elzemdir.

Uluslararası Finansal Kurumların Reformu

48. 21. yüzyıl aynı zamanda, başta en yoksul ve en savunmasız ülkeler olmak üzere gelişmekte olan ülkelerin karşı karşıya olduğu şokların derinliği ve ihtiyaç ölçeği de dâhil olmak üzere, amaca uygun bir uluslararası kalkınma finansman sistemi gerektirmektedir. İşletme modellerini geliştirerek, yanıt verebilirliği ve erişilebilirliği iyileştirerek ve kalkınma etkisini en üst düzeye çıkarmak için finansman kapasitesini önemli ölçüde artırarak daha iyi, daha büyük ve daha etkili MDB'ler sunmak için çalışıyoruz. Daha güçlü MDB'ler, kalkınma için milyarlarca dolardan trilyonlarca dolara bir kuantum sıçraması için tüm kaynaklardan finansmanı harekete geçirme çabalarımız için önemli olacaktır. Daha etkin, güvenilir, hesap verebilir ve meşru kurumların oluşturulması için gelişmekte olan ülkelerin küresel uluslararası ekonomik ve finansal kurumlarda karar alma süreçlerinde temsilinin ve söz hakkının artırılması gerektiğinin altını çiziyoruz. Uluslararası finans sistemi, gelişmekte olan ülkelerin ve GOÜ'lerin yoksullukla mücadele etmelerine, küresel zorlukların üstesinden gelmelerine ve kalkınma etkisini azami düzeye çıkarmalarına yardımcı olmak için

önemli ölçüde daha fazla finansman sağlamalıdır.

49. Düşük ve orta gelirli ülkelerin kalkınma ihtiyaçlarını karşılamaya odaklanmaya devam ederek 21. yüzyılın küresel güçlüklerini ele almak üzere MDB'leri geliştirmek ve güçlendirmek için iddialı çabalarımızı sürdürmeye kararlıyız.
50. G20'nin MDB'lerin Sermaye Yeterliliği Çerçevesine (CAFs) ilişkin Bağımsız İncelemesinin Tavsiyelerinin Uygulanmasına yönelik G20 Yol Haritasını onaylıyor ve MDB'lerin uzun vadeli mali sürdürülebilirliklerini, güçlü kredi notlarını ve tercih edilen kreditor statülerini korurken kendi yönetim çerçeveleri dahilinde iddialı bir şekilde uygulanması çağrısında bulunuyoruz. Ayrıca, MDB'ler, konu uzmanları ve paydaşlarla etkileşim de dâhil olmak üzere, uygulamadaki ilerlemenin düzenli olarak gözden geçirilmesi çağrısında bulunuyoruz. MDB'leri, özellikle risk iştahı ve finansal inovasyon tanımlarını uyarılma konusunda olmak üzere, CAF tavsiyelerini uygulama konusunda kaydettikleri ilerlemeden dolayı takdir ediyoruz. Küresel Gelişmekte Olan Piyasalar (GEMs) verilerinin zamanında yayınlanması ve GEMs 2.0'in 2024 yılı başında bağımsız bir kuruluş olarak faaliyete geçmesi konusunda MDB'ler arasında devam eden işbirliğini takdirle karşılıyoruz. İleriye dönük olarak, MDB'leri hibrid sermaye, çağrılabilir sermaye ve garantiler gibi alanlarda işbirliği yapmaya da teşvik ediyoruz. MDB'ler, Kredi Derecelendirme Kuruluşları ve hissedarlar arasındaki gelişmiş diyalogu takdir ediyor ve bilgi alışverişi ve derecelendirme metodolojilerinde şeffaflığın devam etmesini teşvik ediyoruz. Uygulama ve değerlendirme aşamasındakiler de dâhil olmak üzere ilk CAF tedbirlerinin, G20 CAF Yol Haritası'nda tahmin edildiği üzere, önümüzdeki on yıl içerisinde yaklaşık 200 milyar ABD Doları tutarında ilave kredi hacmi sağlayabileceğini not ediyoruz. Bunlar cesaret verici ilk adımlar olmakla birlikte, CAF uygulamasına devam edilmesi ve daha fazla ivme kazandırılması için ilave bir itici güç sağlamamız gerekecektir.
51. Ayrıca MDB'leri vizyonlarını, teşvik yapılarını, operasyonel yaklaşımlarını ve mali kapasitelerini geliştirmek üzere kapsamlı çabalar sarf etmeye çağırıyoruz; böylece bir yandan Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine (SKH'ler) yönelik ilerlemeyi hızlandırma görev ve taahhütleriyle tutarlı olurken diğer yandan da çok çeşitli küresel zorlukların ele alınmasında etkilerini en üst düzeye çıkarmak üzere daha donanımlı hale geleceklerdir. Dünya Bankası'nın Evrim Yol Haritasında kaydettiği ilerlemeyi memnuniyetle karşılıyor ve Marakeş'teki IMF/WBG Yıllık Toplantıları ve sonrasında daha ileri adımlar atılmasını bekliyoruz. MDB ekosisteminin 21. yüzyıl için güçlendirilmesi ve geliştirilmesine duyulan acil ihtiyacın bilinciyle, G20 MDB'lerin Güçlendirilmesi Bağımsız Uzman Grubu'nun Raporun 1. Cildini hazırlama çabalarını takdir ediyor ve Ekim 2023'te beklenen 2. Cilt ile birlikte incelenmesini dört gözle bekliyoruz. Cilt 1'in tavsiyelerini dikkate alıyoruz ve MDB'ler, MDB'lerin etkinliğini arttırmak amacıyla bu tavsiyeleri zamanı geldiğinde kendi yönetim çerçeveleri dâhilinde ilgili ve uygun şekilde tartışmayı tercih edebilirler. MDB'lerin mali kapasitelerinin güçlendirilmesi konusunda Ekim 2023'te düzenlenecek olan Dördüncü G20 FMCBG kapsamında yapılacak olan G20 Üst Düzey Seminerini destekliyoruz. Kalkınma ihtiyaçlarının ve küresel zorlukların karşılanması için yatırımların artırılması büyük bir yatırım hamlesi gerektirmektedir ve bu bağlamda IMF ve Dünya Bankası'ndan, diğer ilgili uluslararası kuruluşlarla koordinasyon içerisinde, GOÜ'lerde iç kaynak seferberliğinin artırılmasına yönelik çabaları desteklemelerini istiyoruz. MDB'leri, kalkınma etkilerini en üst düzeye çıkarmak için yenilikçi finansman modelleri ve yeni ortaklıklar yoluyla özel sermayeden de yararlanmaya çağırıyoruz. Diğer çok taraflı çabaları da dikkate alarak, Yeni Bir Küresel Finansman Paketi Zirvesi'ni not

ediyoruz.

52. SKH'lere ulaşmanın zorunluluğunu kabul ederek, kolektif olarak daha fazla seferber olacağız

Dünya Bankası'nın küresel zorlukların ele alınmasında yardıma ihtiyaç duyan düşük ve orta gelirli ülkeleri destekleme kapasitesini artırmak, kıt imtiyazlı kaynakların tahsisi için net bir çerçeve oluşturmak ve en yoksul ülkelere güçlü destek sağlamak için boşluk payı ve imtiyazlı finansman. Bu nedenle, IBRD'nin hareket alanını güçlü bir şekilde arttıracak, küresel zorluklara yönelik yatırımların maliyetini düşürecek ve IDA kriz müdahale penceresinin kapasitesini arttıracak seçenekleri araştırıyoruz. Ayrıca IDA finansman kapasitesini arttırmak için iddialı bir IDA21 ikmalini de dört gözle bekliyoruz. Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası'nın (IBRD) 2020 Hissedarlık İncelemesine ilişkin sonuç raporunu takdirle karşılıyor ve 2025 Hissedarlık İncelemesini sabırsızlıkla bekliyoruz.

53. Küresel finansal güvenlik ağının merkezinde güçlü, kota temelli ve yeterli kaynaklara sahip bir IMF'ye olan bağlılığımızı yineliyoruz. Kotaların yeterliliğini yeniden gözden geçirme kararlılığımızı sürdürüyoruz ve 15 Aralık 2023'e kadar tamamlanacak olan 16. Kotaların Genel Gözden Geçirmesi (GRQ) kapsamında IMF yönetim reformu sürecini, yeni bir kota formülünü rehber alarak ve IMF kaynaklarında kotaların birincil rolünü güvence altına alarak devam ettireceğiz. Bu bağlamda, en azından IMF'nin mevcut kaynak zarfının korunmasını destekliyoruz. En çok ihtiyacı olan ülkeler için 100 milyar ABD Doları tutarında gönüllü katkı (SDR veya eşdeğeri olarak) ve 2,6 milyar ABD Doları tutarında hibe taahhüdüne ilişkin küresel hedefe ulaşılmasını memnuniyetle karşılıyor ve bekleyen taahhütlerin süratle yerine getirilmesi çağrısında bulunuyoruz. Dayanıklılık ve Sürdürülebilirlik Vakfı (RST) ve Yoksulluğun Azaltılması ve Büyüme Vakfı (PRGT) kapsamında kaydedilen ilerlemeyi memnuniyetle karşılıyor. PRGT'ye daha fazla gönüllü sübvansiyon ve kredi taahhüdünde bulunulması çağrısında bulunuyoruz ve RST destekli programların etkinliğini izlemeye devam edeceğiz. Önümüzdeki yıllarda düşük gelirli ülkelerin artan ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla PRGT'nin sürdürülebilir bir zemine oturtulması için IMF tarafından yapılacak bir dizi seçeneğin ön analizini sabırsızlıkla bekliyoruz. G20, Afrika ile G20 Mutabakatı da dâhil olmak üzere Afrika'ya yönelik devam eden desteğini yineler. İlgili yasal çerçevelere ve SDR'nin rezerv varlık niteliğini ve statüsünü koruma ihtiyacına saygı göstererek, SDR'lerin MDB'ler aracılığıyla gönüllü olarak kanalize edilmesine yönelik uygulanabilir seçeneklerin araştırılması konusunda daha fazla ilerleme kaydedilmesini bekliyoruz. İhtiyati düzenlemelerin gözden geçirilmesini sabırsızlıkla bekliyor ve IMF ek ücret politikası konusunda yapılan görüşmeleri not ediyoruz.

Küresel Borcun Yönetilmesi Kırılganlıklar

54. Düşük ve orta gelirli ülkelerdeki borç kırılganlıklarının etkin, kapsamlı ve sistematik bir şekilde ele alınmasının önemini bir kez daha vurguluyoruz. İkinci ve son paragraflarda yer alanlar da dâhil olmak üzere, 13 Kasım 2020'de üzerinde mutabık kalındığı üzere, DSSI'nin ötesinde Borç Tedavileri için Ortak Çerçeve'de yer alan tüm taahhütlerin arkasında durmaya ve Ortak Çerçeve'nin öngörülebilir, zamanında, düzenli ve koordineli bir şekilde uygulanmasını hızlandırmaya devam ediyoruz. Bu amaçla, uygun tavsiyelerde bulunmak üzere Ortak Çerçeve'nin uygulanmasına ilişkin politikalarla ilgili konuların tartışılmasına devam edilmesi çağrısında bulunuyoruz. Zambiya Hükümeti ile resmi alacaklılar komitesi arasında borç muamelesi konusunda yakın zamanda varılan anlaşmayı memnuniyetle karşılıyor ve hızlı bir çözüm bekliyoruz. Gana için resmi alacaklı komitesinin oluşturulmasını memnuniyetle karşılıyor ve borç muamelesi konusunda mümkün olan en kısa sürede bir anlaşmaya

varılmasını bekliyoruz. Ayrıca Etiyopya'ya yönelik borç muamelesinin de bir an evvel sonuçlandırılması çağrısında bulunuyoruz. Ortak Çerçeve'nin ötesinde, Sri Lanka'nın borç durumunun zamanında çözüme kavuşturulmasına yönelik, resmi alacaklı komitesinin oluşturulması da dâhil olmak üzere, tüm çabaları memnuniyetle karşılıyoruz.

Alacaklılar komitesi ve mümkün olan en kısa sürede çözüme kavuşturulması çağrısında bulunuyoruz. Global Sovereign Debt Roundtable (GS DR) katılımcılarının, etkili borç tedavilerinin kolaylaştırılması için Ortak Çerçeve içinde ve dışındaki kilit paydaşlar arasında iletişimi güçlendirme ve ortak bir anlayış geliştirme çabalarını teşvik ediyoruz. Özel alacaklılar da dâhil olmak üzere tüm paydaşların borç şeffaflığını arttırmaya yönelik ortak çabalarını memnuniyetle karşılıyoruz. Uluslararası Finans Kuruluşları ile veri paylaşımına ilişkin gönüllü envanter çalışmasının sonuçlarını not ediyoruz. Uluslararası Finans Enstitüsü (IIF)/OECD Veri Deposu Portalına halihazırda veri katkısında bulunan özel sektör kreditorlerinin çabalarını memnuniyetle karşılıyor ve diğerlerini de gönüllülük esasına dayalı olarak katkıda bulunmaya teşvik etmeye devam ediyoruz.

E. Teknolojik Dönüşüm ve Dijital Kamu Altyapısı

55. Teknoloji, mevcut dijital uçurumların kapatılması için hızlı dönüşümler sağlayabilir ve kapsayıcı ve sürdürülebilir kalkınma için ilerlemeyi hızlandırabilir. Dijital kamu altyapısı (DPI), gelişen bir kavram olarak ve hem kamu hem de özel sektör tarafından inşa edilen ve yararlanan, güvenli ve dayanıklı altyapıya dayanan ve açık standartlar ve spesifikasyonlar ile açık kaynaklı yazılımlar üzerine inşa edilebilen bir dizi paylaşılan dijital sistem olarak toplumsal ölçekte hizmetlerin sunulmasını sağlayabilir. Dijital kamu altyapısını birlikte çalışabilir hale getirmeye yönelik gönüllü çabalarımızda, yürürlükteki yasal çerçevelere saygı gösterirken güven ve sınır ötesi veri akışıyla birlikte serbest veri akışının önemini kabul ediyoruz. Ayrıca Kalkınma için Verinin rolünü bir kez daha teyit ediyoruz.

Dijital Kamu Altyapısı Oluşturma

56. İnsan haklarına, kişisel verilere, mahremiyete ve fikri mülkiyet haklarına saygılı, güvenli, emniyetli, güvenilir, hesap verebilir ve kapsayıcı dijital kamu altyapısının dayanıklılığı teşvik edebileceğini ve hizmet sunumu ile inovasyonu mümkün kılabileceğini kabul ediyoruz. Bu amaçla, biz

- i. DPI'nın geliştirilmesi, konuşlandırılması ve yönetişimine yönelik gönüllü ve önerilen bir çerçeve olan G20 Dijital Kamu Altyapısı Sistemleri Çerçevesini memnuniyetle karşılıyoruz.
- ii. Hindistan'ın G20 üyeleri ve ötesi tarafından gönüllü olarak paylaşılan sanal bir DPI deposu olan Küresel Dijital Kamu Altyapısı Deposu (GDPIR) oluşturma ve sürdürme planını memnuniyetle karşılıyoruz.
- iii. Hindistan Başkanlığının, LMIC'lerde DPI'nın uygulanması için kapasite oluşturmayı, teknik yardım ve yeterli finansman desteği sağlamayı amaçlayan gönüllü bir girişim olan Tek Gelecek İttifakı (OFA) önerisini dikkate alın.

Dijital Ekonomide Emniyet, Güvenlik, Dayanıklılık ve Güven Oluşturma

57. Elverişli, kapsayıcı, açık, adil, ayrımcı olmayan ve güvenli bir dijital ekonomi, yürürlükteki yasal çerçevelere saygı göstererek tüm ülkeler ve paydaşlar için giderek daha önemli hale gelmektedir. Güvenli, emniyetli ve dirençli bir dijital ekonomi inşa etmek için yaklaşımlarımızı ve iyi uygulamalarımızı paylaşacağız. Bu kapsamda, biz

- i. Dijital Ekonomide Emniyet, Güvenlik, Dayanıklılık ve Güven Oluşturmada İşletmeleri Desteklemeye yönelik bağlayıcı olmayan G20 Üst Düzey İlkelerini memnuniyetle karşılıyoruz.
- ii. Çocukların ve Gençlerin Siber Eğitimi ve Siber Farkındalığına ilişkin G20 Araç Kitine hoş geldiniz.

Kripto varlıklar: Politika ve Düzenleme

58. Kripto varlık ekosistemindeki hızlı gelişmelerin risklerini yakından izlemeye devam ediyoruz. Finansal İstikrar Kurulu'nun (FSB) kripto varlık faaliyetleri ve piyasaları ile küresel stablecoin düzenlemelerinin düzenlenmesi, denetlenmesi ve gözetimine yönelik üst düzey tavsiyelerini destekliyoruz. FSB ve SSB'lerden, düzenleyici arbitrajı önlemek için bu tavsiyelerin küresel olarak tutarlı bir şekilde etkili ve zamanında uygulanmasını teşvik etmelerini istiyoruz. FSB ve SSB'nin kripto varlıklara yönelik ortak çalışma planını memnuniyetle karşılıyoruz. Yükselen piyasa ve gelişmekte olan ekonomilere (EMDEs) özgü risk ve risklerin tamamını ve kara para aklama ve terörizmin finansmanı risklerini ele almak üzere FATF standartlarının devam eden küresel uygulamasını dikkate alan koordineli ve kapsamlı bir politika ve düzenleyici çerçeveyi destekleyecek bir Yol Haritası da dâhil olmak üzere IMF-FSB Sentez Belgesini memnuniyetle karşılıyoruz. Maliye Bakanlarımız ve Merkez Bankası Başkanlarımız Ekim 2023'te yapacakları toplantıda Yol Haritasının ileriye götürülmesini görüşeceklerdir. Kripto Ekosistemi hakkındaki BIS Raporunu da memnuniyetle karşılıyoruz: Temel Unsurlar ve Riskler.

Merkez Bankası Dijital Para Birimi

59. Merkez Bankası Dijital Para Birimlerinin (CBDC'ler) uygulamaya konulması ve benimsenmesinden kaynaklanan, özellikle sınır ötesi ödemeler ve uluslararası para ve finans sistemi üzerindeki potansiyel makro-finansal etkilere ilişkin tartışmaları memnuniyetle karşılıyoruz. BIS İnovasyon Merkezi'nin (BISIH) CBDC'lere ilişkin Çıkarılan Dersler Raporunu memnuniyetle karşılıyor ve bu konudaki tartışmayı ilerletmek için CBDC'lerin yaygın olarak benimsenmesinin potansiyel makro-finansal etkileri hakkındaki IMF Raporunu dört gözle bekliyoruz.

Dijital Ekosistemlerinin Teşvik Edilmesi

60. Mevcut tüm dijital araçları ve teknolojileri kullanmaya, güvenli ve dirençli dijital ekosistemleri teşvik etmek ve gezegenimizdeki her vatandaşın finansal olarak dahil edilmesini sağlamak için hiçbir çabadan kaçınmamaya kararlıyız. Bunu desteklemek için biz

- i. Çiftçiler ve Agri-Tech start-up'ları ve MSME'lerden oluşan bir ekosistem tarafından dijital teknolojinin sorumlu, sürdürülebilir ve kapsayıcı kullanımını teşvik etmeyi taahhüt edin.
- ii. İlgili veri koruma düzenlemelerine uygun olarak kapsamlı bir dijital sağlık ekosistemi oluşturmak üzere DSÖ tarafından yönetilen bir çerçevede Dijital Sağlık Küresel Girişimi'nin (GIDH) kurulmasını memnuniyetle karşılıyoruz.
- iii. Kültür ve kültürel mirasın korunması ve tanıtılması için dijital teknolojilerden

yararlanacak ve kültürel ve yaratıcı sektörlerin ve endüstrilerin geliştirilmesi için dijital erevesi benimseyecektir.

Yapay Zekadan (AI) İyilik İçin Sorumlu Bir Şekilde Yararlanmak ve Herkes İçin

61. Yapay zekanın hızlı ilerleyişi, küresel dijital ekonominin refahını ve genişlemesini vaat ediyor. İnsanların haklarını ve güvenliğini korurken, zorlukları sorumlu, kapsayıcı ve insan merkezli bir şekilde çözerek YZ'den kamu yararı için yararlanmak bizim çabamızdır. Sorumlu YZ geliştirme, dağıtım ve kullanımını sağlamak için, insan haklarının korunması, şeffaflık ve açıklanabilirlik, adalet, hesap verebilirlik, düzenleme, güvenlik, uygun insan gözetimi, etik, önyargılar, mahremiyet ve veri koruma ele alınmalıdır. YZ'nin tüm potansiyelini ortaya çıkarmak, faydalarını eşit bir şekilde paylaşmak ve riskleri azaltmak için, uluslararası işbirliğini teşvik etmek ve YZ için uluslararası yönetim konusundaki tartışmaları ilerletmek için birlikte çalışacağız. Bu amaçla, biz

- i. G20 Yapay Zeka İlkelerine (2019) bağlılığımızı teyit etmek ve dijital ekonomideki çözümleri desteklemek için yapay zekayı kullanma yaklaşımları hakkında bilgi paylaşmak için çaba göstermek.
- ii. Faydaları en üst düzeye çıkaran ve yapay zeka kullanımıyla ilişkili riskleri dikkate alan inovasyon yanlısı bir düzenleme/yönetişim yaklaşımı izleyecektir.
- iii. SKH'lere ulaşmak için sorumlu yapay zekayı teşvik edecektir.

F. Uluslararası Vergilendirme

62. Küresel düzeyde adil, sürdürülebilir ve 21. yüzyılın ihtiyaçlarına uygun modern bir uluslararası vergi sistemine yönelik işbirliğini sürdürme kararlılığımızı bir kez daha teyit ediyoruz. İki ayaklı uluslararası vergi paketinin süratle uygulanması konusundaki kararlılığımızı sürdürüyoruz. Çok Taraflı Sözleşme (MLC) metninin teslim edilmesi ve B Maddesi (emsallere uygunluk ilkesinin ülke içi temel pazarlama ve dağıtım faaliyetlerine basitleştirilmiş ve kolaylaştırılmış bir şekilde uygulanmasına yönelik çerçeve) üzerindeki çalışmaların yanı sıra İkinci Sütun kapsamında Vergiye Tabi Olma Kuralının (STTR) geliştirilmesine yönelik çalışmaların tamamlanması da dâhil olmak üzere Birinci Sütunda önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Kapsayıcı Çerçeveyi, 2023'ün ikinci yarısında MLC'yi imzaya hazırlamak ve 2023'ün sonuna kadar B Maddesi üzerindeki çalışmaları tamamlamak amacıyla MLC ile ilgili bekleyen birkaç sorunu hızla çözmeye çağırıyoruz. Ortak bir yaklaşım olarak Küresel Anti-Baz Erozyonu (GloBE) Kurallarının uygulanması için çeşitli ülkeler tarafından atılan adımları memnuniyetle karşılıyoruz. İki ayaklı uluslararası vergi paketinin etkin bir şekilde uygulanması için kapasite geliştirmeye yönelik koordineli çabalara duyulan ihtiyacın farkındayız ve özellikle gelişmekte olan ülkelere yönelik ilave destek ve teknik yardım planını memnuniyetle karşılıyoruz. Gelişmekte Olan Ülkeler ve Uluslararası Vergilendirmeye ilişkin G20/OECD Yol Haritasının 2023 güncellemesini not ediyoruz. Kripto Varlık Raporlama Çerçevesi'nin ("CARF") ve CRS'deki değişikliklerin hızla uygulanması çağrısında bulunuyoruz. Vergi Amaçlı Şeffaflık ve Bilgi Değişimi Küresel Forumu'ndan ("Küresel Forum"), bu yargı alanlarının önemli bir kısmının 2027 yılına kadar CARF değişimlerine başlama arzusunu dikkate alarak, ilgili yargı alanları tarafından değişimlerin başlatılması için uygun ve koordineli bir zaman çizelgesi belirlemesini ve çalışmalarının ilerleyişi hakkında gelecek toplantılarımıza rapor vermesini istiyoruz. Gayrimenkulde Uluslararası Vergi Şeffaflığının Artırılmasına ilişkin OECD Raporunu ve Vergi Anlaşmalarıyla Değişimi Yapılan Bilgilerin Vergi Dışı

Amaçlarla Kullanımının Kolaylaştırılmasına ilişkin Küresel Forum Raporunu not ediyoruz.

G. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Tüm Kadınların ve Kız Çocuklarının Güçlendirilmesi

63. G20, toplumsal cinsiyet eşitliğinin temel bir öneme sahip olduğunu ve tüm kadınların ve kız çocuklarının güçlendirilmesine yatırım yapılmasının 2030 Gündeminin uygulanmasında çarpan etkisi yaratacağını bir kez daha teyit eder.

Ekonomik ve Sosyal Güçlendirmenin Geliştirilmesi

64. Kadın öncülüğünde kalkınmayı teşvik ediyor ve kadınların küresel zorlukların kapsayıcı bir şekilde ele alınmasında karar alıcılar olarak tam, eşit, etkili ve anlamlı katılımlarını ve toplumun her alanında, tüm sektörlerde ve ekonominin her düzeyinde aktif katılımcılar olarak katkıda bulunmalarını geliştirmeye kararlıyız. Bu sadece toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için değil, aynı zamanda küresel GSYİH büyümesine katkıda bulunmak için de çok önemlidir. Bu amaçla, biz

- i. İşgücüne katılımdaki uçurumun azaltılmasına yönelik Brisbane Hedefine ulaşma ve Brisbane Hedefine Doğru ve Brisbane Hedefinin Ötesinde G20 Yol Haritası '25'e 25'i' uygulama taahhüdümüzü yeniden teyit eder ve ILO ve OECD'den ilerlemeyi yıllık olarak rapor etmelerini isteriz.
- ii. Erken çocukluk döneminden yükseköğretime ve yaşam boyu öğrenime kadar uygun fiyatlı, kapsayıcı, eşitlikçi, güvenli ve kaliteli eğitime eşit erişimin sağlanması ve engelli olanlar da dahil olmak üzere tüm kadınların ve kız çocuklarının STEM alanlarında ve gelişmekte olan dijital teknolojilerde daha fazla kayıt, katılım ve liderliklerinin desteklenmesi.
- iii. Toplumsal cinsiyete dayalı ücret farkını kapatmaya ve kadınların insana yakışır işlere ve kaliteli işlere eşit erişimini sağlamaya odaklanarak, istihdam fırsatlarına kapsayıcı erişim sağlayarak kadınların geçiş sürecindeki iş dünyasına tam ve anlamlı katılımını teşvik etmek için adımlar atın.
- iv. Ücretli ve ücretsiz bakım ve ev işlerinde eşitsiz dağılımı ele almak ve kadınların eğitim ve istihdama sürekli katılımını teşvik etmek için sosyal korumanın mevcudiyetine ve erişilebilirliğine ve uygun fiyatlı bakım altyapısına yatırım yapılmasını teşvik edin.
- v. Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik cinsel şiddet, taciz, ayrımcılık ve istismar da dahil olmak üzere toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti hem çevrimiçi hem de çevrimdışı ortamda ortadan kaldırmayı ve bu bağlamda güvenli işyerleri sağlamayı taahhüt edin.
- vi. Özellikle dijital finans ve mikrofinans yoluyla ekonomik kaynaklara erişimlerini güçlendirerek kadınların resmi finansal sisteme dahil edilmesini teşvik etmek.
- vii. Toplumsal cinsiyet kalıp yargılarını ve önyargılarını ortadan kaldırın ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğini sürdüren normları, tutumları ve davranışları değiştirin.

Cinsiyetler Arası Dijital Uçurumun Kapatılması

65. Dijital cinsiyet uçurumunu 2030 yılına kadar yarıya indirmeyi taahhüt ediyoruz. Bu amaçla şunları yapacağız:

- i. Dijital teknolojilerin erişilebilirliği, satın alınabilirliği, benimsenmesi ve kullanımı önündeki toplumsal cinsiyet normlarını ve engellerini ele alın.

- ii. Tüm kadınların ve kız çocuklarının, dijital okuryazarlık ve becerilerin artırılması da dahil olmak üzere ulusal dijital stratejilerin oluşturulması ve uygulanmasına aktif olarak katılmalarını sağlayan düzenleyici politika çerçevelerinin teşvik edilmesi.
- iii. Dijital araç ve teknolojilerde tasarıma göre güvenlik yaklaşımlarının benimsenmesini teşvik ederek, çevrimiçi ve çevrimdışı her türlü istismar da dahil olmak üzere, kadınların ve kız çocuklarının artan dijitalleşme nedeniyle karşılaştıkları tüm potansiyel riskleri belirleyin ve ortadan kaldırın.
- iv. MSME'ler de dahil olmak üzere kadınların yönettiği ve sahip olduğu işletmeler için elverişli, kapsayıcı ve ayrımcı olmayan bir dijital ekonomi yaratmak için toplumsal cinsiyete duyarlı politikaları teşvik etmek ve uygulamak.
- v. Kanıtlanmış çözümleri belirleyerek, finanse ederek ve hızlandırarak girişimleri teşvik etmek ve desteklemek, böylece kadınların geçim kaynaklarını ve gelir güvenliğini iyileştirmek.
- vi. Dijital ekonomide kadınların güçlendirilmesini destekleyen girişimlere hoş geldiniz.

Toplumsal Cinsiyeti Kapsayıcı İklim Eylemi

66. İklim değişikliği, biyoçeşitlilik kaybı, çölleşme ve kirliliğin tüm kadınlar ve kız çocukları üzerindeki orantısız etkisini kabul ederek, iklim eylemini hızlandırmanın merkezinde toplumsal cinsiyet eşitliği olmalıdır. Bu amaçla, şunları yapacağız:
- i. İklim değişikliğinin azaltılması ve adaptasyonu ile afet riskinin azaltılması stratejileri ve çevresel konulara ilişkin politika çerçevelerinde kadınların katılımını, ortaklığını, karar alma süreçlerini ve liderliğini desteklemek ve artırmak.
  - ii. İklim değişikliği ve çevresel bozulmanın etkilerine karşı direnç oluşturmak için su, sanitasyon ve hijyen (WASH) çözümleri de dahil olmak üzere toplumsal cinsiyete duyarlı ve çevreye dirençli çözümlerin desteklenmesi.

Kadınların Gıda Güvenliği, Beslenme ve Refahının Güvence Altına Alınması- Being

67. Kadınların gıda güvenliği ve beslenmesi, kadın sağlığının yanı sıra çocuklarının, ailesinin ve toplumun genel refahının temelini oluşturduğundan bireysel ve toplumsal kalkınmanın temel taşıdır. Bu amaçla, şunları yapacağız:
- i. Kapsayıcı, sürdürülebilir ve dirençli tarım ve gıda sistemlerine yatırım yapılmasının teşvik edilmesi. Okul yemeği programlarında erişilebilir, uygun fiyatlı, güvenli ve besleyici gıdaların ve sağlıklı diyetlerin desteklenmesi. Kadın çiftçiler tarafından ve kadın çiftçiler için kapsayıcı tarımsal değer zincirleri ve sistemleri için inovasyonun teşvik edilmesi.
  - ii. Açlık ve yetersiz beslenmenin sona erdirilmesinde yenilikçi finansman araçlarından ve sosyal koruma sistemlerinden yararlanarak toplumsal cinsiyete duyarlı ve yaşa duyarlı beslenme ve gıda sistemi müdahalelerini desteklemek.

Kadınların Güçlendirilmesi Çalışma Grubunun Oluşturulması

68. G20 Kadın Bakanları Toplantısını desteklemek üzere yeni bir Kadının Güçlendirilmesi Çalışma Grubu oluşturulması konusunda mutabıkız ve ilk toplantısının Brezilya'nın G20 Dönem Başkanlığı sırasında yapılmasını sabırsızlıkla bekliyoruz.

H. Finans Sektörü Sorunlar

69. FSB ve SSB'lerin bir yandan NBFİ'deki gelişmeleri izlerken diğer yandan da sistemik bir perspektiften banka dışı finansal aracılığın (NBFİ) kırılabilirliklerini ele alma ve dayanıklılığını artırma yönündeki çalışmalarını güçlü bir şekilde desteklemeye devam ediyoruz. FSB'nin açık uçlu fonlarda likidite uyumsuzluğunun ele alınmasına ilişkin FSB 2017 tavsiyelerinde yapılan revizyonlara ilişkin istişare raporunu ve NBFİ'de kaldırılacak finansal istikrar üzerindeki etkilerine ilişkin FSB raporunu memnuniyetle karşılıyor ve FSB para piyasası fonu önerilerinin uygulanmasını teşvik etmeye yönelik çalışmaları destekliyoruz. FSB'nin siber olay raporlamasında daha fazla yakınsama sağlanmasına yönelik tavsiyelerini, Siber Sözlüğün güncellenmesini ve Olay Raporlama Değişimi (FIRE) Formatı için Kavram Notunu memnuniyetle karşılıyor. FSB'nin FIRE üzerinde daha fazla çalışmasını dört gözle bekliyor ve FSB'den uygun zaman çizelgeleriyle birlikte bir eylem planı geliştirmesini talep ediyoruz. FSB'nin Üçüncü Taraf Risk Yönetimi ve Gözetiminin Geliştirilmesine ilişkin istişare Raporunu memnuniyetle karşılıyor. Araç setinin, finansal kuruluşların operasyonel dayanıklılığını artırma çabalarını desteklemesini, BigTech'ler ve FinTech'ler de dahil olmak üzere kritik üçüncü taraf hizmet sağlayıcılarına artan bağımlılıklarından kaynaklanan zorlukları ele almasını ve yargı bölgeleri arasında ve finansal hizmetler sektörünün farklı alanlarında düzenleyici ve denetleyici yaklaşımlardaki parçalanmayı azaltmasını bekliyoruz.

70. 2027'ye kadar daha hızlı, daha ucuz, daha şeffaf ve kapsayıcı sınır ötesi ödemelere yönelik küresel hedeflere ulaşmak amacıyla G20 Sınır Ötesi Ödemelerin Geliştirilmesi Yol Haritasının bir sonraki aşamasına yönelik öncelikli eylemlerin etkin bir şekilde uygulanmasına yönelik taahhüdümüzü bir kez daha teyit ediyor ve SSB'ler ve uluslararası kuruluşlar tarafından bu yönde gerçekleştirilen girişimleri memnuniyetle karşılıyor. BIS İnovasyon Merkezi ile ortak bir girişim olan ve sınır ötesi ödemelerin iyileştirilmesine yönelik yenilikçi çözümleri teşvik edecek olan G20 TechSprint 2023'ün başarıyla sonuçlanmasını memnuniyetle karşılıyor.

71. FSB'nin İklim Değişikliğinden Kaynaklanan Finansal Risklerin Ele Alınmasına Yönelik Yol Haritasına ilişkin yıllık ilerleme raporunu memnuniyetle karşılıyor. Sürdürülebilirliği ve sermaye piyasalarından finansmana erişimi destekleyen kurumsal yönetime yönelik politika ve düzenleyici çerçeveleri güçlendirmek amacıyla revize edilen G20/OECD Kurumsal Yönetişim İlkelerini destekliyoruz, bu da daha geniş ekonominin dayanıklılığına katkıda bulunabilir. Sürdürülebilir sermaye akışını teşvik etme taahhüdümüzü yineliyoruz. Bu amaçla, OECD'nin "Düzenli Yeşil Dönüşüme Doğru - Yatırım Gereklilikleri ve Sermaye Akışlarına Yönelik Risklerin Yönetilmesi" başlıklı Raporunu dikkate alıyoruz.

I. Terörizmle Mücadele ve Kara Para Aklama

72. Tüm dinlerin barışa olan bağlılığını kabul ederek, yabancı düşmanlığı, ırkçılık ve diğer

hoşgörsüzlük biçimleri temelinde veya din ya da inanç adına yapılanlar da dâhil olmak üzere terörizmin her türlü biçim ve tezahürünü kınıyoruz. Uluslararası barış ve güvenliğe yönelik en ciddi tehditlerden birini teşkil etmektedir.

73. Kritik enerji tesisleri de dâhil olmak üzere kritik altyapıya ve diğer savunmasız hedeflere yönelik tüm terör eylemlerini şiddetle kınıyoruz. Motivasyonu ne olursa olsun, nerede, ne zaman ve kim tarafından işlenirse işlensin, tüm terör eylemleri suçtur ve haklı gösterilemez. Etkili terörle mücadele tedbirleri, terör mağdurlarına destek ve insan haklarının korunması birbiriyle çelişen hedefler değil, birbirini tamamlayan ve birbirini güçlendiren hedeflerdir. Uluslararası hukuk temelinde bütüncül bir yaklaşım terörle etkin bir şekilde mücadele edebilir. Uluslararası işbirliğinin etkinliğini arttırmaya yönelik çabalar, terörist grupların güvenli sığınak, operasyon, hareket ve adam toplama özgürlüğünün yanı sıra mali, maddi veya siyasi destek almalarını engelleyecek şekilde güçlendirilmelidir.

74. Ayrıca küçük ve hafif silahların yasadışı ticareti ve saptırılması konusundaki endişelerimizi de dile getiriyoruz. İhracat, ithalat kontrolleri ve iz sürme dahil olmak üzere bu olgularla mücadele için Devletler arasında uluslararası işbirliği kritik önem taşımaktadır.

75. Mali Eylem Görev Gücü (FATF) ve FATF Tarzı Bölgesel Kuruluşların artan kaynak ihtiyaçlarını desteklemeyi taahhüt ediyor ve bir sonraki karşılıklı değerlendirmeler turu da dâhil olmak üzere diğerlerini de aynı şeyi yapmaya teşvik ediyoruz. Suçluların haksız kazançlarını gizlemelerini ve aklamalarını zorlaştırmak amacıyla tüzel kişilerin ve yasal düzenlemelerin intifa hakkı sahipliğinin şeffaflığına ilişkin revize edilmiş FATF Standartlarının zamanında ve küresel ölçekte uygulanması konusundaki kararlılığımızı sürdürüyoruz. FATF'ın suç gelirlerinin geri alınmasına yönelik küresel çabaları arttırmak üzere devam eden çalışmalarını, özellikle de FATF'ın varlıkların geri alınmasına ilişkin standartlarını gözden geçirme ve küresel varlık geri alma ağlarını güçlendirme yönünde kaydettiği ilerlemeyi memnuniyetle karşılıyoruz. Ülkelerin, özellikle terörizmin finansmanı, kara para aklama ve yayılmanın finansmanı riskleri olmak üzere, FATF Standartları doğrultusunda sanal varlıklarla ilişkili riskleri azaltmak için etkili düzenleyici ve denetleyici çerçeveler geliştirmelerinin ve uygulamalarının önemini yineliyoruz. Bu bağlamda, FATF'ın "seyahat kuralı" da dâhil olmak üzere standartlarının küresel düzeyde uygulanmasını hızlandırma girişimini ve merkezi olmayan finans (DeFi) düzenlemeleri ve eşler arası işlemler de dâhil olmak üzere yeni teknolojiler ve inovasyonların risklerine ilişkin çalışmalarını destekliyoruz.

J. Daha Kapsayıcı Bir Dünyası Yaratmak

76. Afrika Birliği'nin G20'nin daimi üyesi olmasını memnuniyetle karşılıyor ve Afrika Birliği'nin G20'ye dahil edilmesinin çağımızın küresel sınamalarının ele alınmasına önemli katkı sağlayacağına inanıyoruz. Hindistan'ın G20 Dönem Başkanlığı sırasında Afrika Birliği'nin daimi üye olarak katılımının önünü açan tüm G20 üyelerinin çabalarını takdirle karşılıyoruz. Afrika küresel ekonomide önemli bir rol oynamaktadır. Afrika Birliği ile bağlarımızı güçlendirmeyi ve Gündem 2063 kapsamındaki hedeflerin gerçekleştirilmesine destek olmayı taahhüt ediyoruz. Ayrıca G20 Afrika Sözleşmesi ve Afrika ve EAGÜ'lerde sanayileşmenin desteklenmesine yönelik G20 Girişimi de dâhil olmak üzere Afrika'ya yönelik güçlü desteğimizi yineliyoruz. G20 ile diğer bölgesel ortaklar arasındaki işbirliğinin derinleştirilmesi konusunun daha fazla tartışılmasını destekliyoruz.

77. Daha kapsayıcı bir dünyaya yönelik çabalarımızda göçmen işçiler ve mülteciler de

dâhil olmak üzere göçmenleri, ulusal politikalar, mevzuat ve koşullar doğrultusunda, göçmenlik statülerine bakılmaksızın insan haklarına ve temel özgürlüklerine tam saygı gösterilmesini sağlayarak destekleme taahhüdümüzü bir kez daha teyit ediyoruz. Ayrıca, düzensiz göç akımlarının ve göçmen kaçakçılığının önlenmesinin önemini de kabul ediyoruz.

İnsani ihtiyaçlara ve yerinden edilmenin temel nedenlerine yanıt verirken güvenli, düzenli ve düzenli göç için kapsamlı bir yaklaşımın parçası. Menşee, transit ve varış ülkeleri arasındaki işbirliğinin güçlendirilmesini destekliyoruz. Gelecek Dönem Başkanlıklarında göç ve zorla yerinden edilme konularındaki diyalogu sürdürüleceğiz.

78. BM Genel Kurulu'nun A/RES/77/318 sayılı kararını, özellikle de dini ve kültürel çeşitliliğe saygıyı, diyalogu ve hoşgörüyü teşvik etme taahhüdünü not ediyoruz. Ayrıca din veya inanç özgürlüğü, düşünce veya ifade özgürlüğü, barışçıl toplanma hakkı ve örgütlenme özgürlüğünün birbirine bağılı, birbiriyle ilişkili ve karşılıklı olarak birbirini güçlendiren haklar olduğunu vurguluyor ve bu hakların din veya inanca dayalı her türlü hoşgörüsüzlük ve ayrımcılıkla mücadelede oynayabileceği rolü vurguluyoruz. Bu bağlamda, dini sembollere ve kutsal kitaplara yönelik olanlar da dâhil olmak üzere, ulusal yasal çerçeveler saklı kalmak kaydıyla, kişilere yönelik dini nefret eylemlerinin yanı sıra sembolik nitelikte olanları da şiddetle kınıyoruz.

79. Gelişmekte olan ülkelerin perspektiflerini G20 gündemlerine entegre etmeye devam edeceğiz ve G20 üyelerinin bu yöndeki girişimlerini takdirle karşılıyoruz.

Sonuç

80. Hindistan'a¹⁸ G20 Zirvesine Yeni Delhi'de başarıyla ev sahipliği yaptığı, delegeleri sıcak bir şekilde karşıladığı ve G20'nin güçlendirilmesine yaptığı değerli katkılar için teşekkür ederiz. Çeşitli G20 Çalışma Grupları ve Bakanlar toplantılarının başarılı bir şekilde sonuçlandırılmasını takdir ediyor ve ekte sunulan sonuçlarını memnuniyetle karşılıyoruz. Ayrıca Hindistan'ı 23 Ağustos 2023'te Ay'a başarılı bir şekilde ayak basmasından dolayı kutluyoruz.

81. Küresel ekonomik işbirliğinin önde gelen forumu olarak G20'ye ve Zirveler de dâhil olmak üzere tüm etkinliklerine tüm üyelerin eşit düzeyde katılımıyla, uzlaşa temelinde, çok taraflılık ruhu içerisinde faaliyet göstermeye devam etmesine olan bağlılığımızı yineliyoruz. Bir sonraki dönemin başında 2024'te Brezilya'da, 2025'te Güney Afrika'da ve 2026'da Amerika Birleşik Devletleri'nde tekrar bir araya gelmeyi sabırsızlıkla bekliyoruz. Suudi Arabistan'ın bir sonraki dönemde G20 Dönem Başkanlığına ev sahipliği yapma sırasını ilerletme isteğini memnuniyetle karşılıyoruz. Ayrıca barışın, uluslar arası diyalogun ve herkesin katılımıyla kapsayıcılığın bir sembolü olarak 2024 Paris Olimpiyat ve Paralimpik Oyunlarını dört gözle bekliyoruz.

82. Uluslararası kuruluşlara katılımları ve destekleri için teşekkür ederiz. B20, S20, SAI20, Startup20, T20, U20, W20, Y20, C20, P20 ve L20 Katılım Gruplarına ve EMPOWER, Araştırma Girişimi, Uzay Ekonomisi Liderler Toplantısı (SELM), Baş Bilim Danışmanları Yuvarlak Masası (CSAR) ve G20 Siber Güvenlik Konferansı gibi Girişimlere değerli tavsiyeleri için teşekkür ederiz.

83. Daha önceki küresel krizleri durdurmak için gerçekleştirdiğimiz ortak eylemleri hatırlayarak, dünyayı mevcut zorluklarından kurtarmaya ve insanlarımız ve gezegenimiz için daha güvenli, daha güçlü, daha dirençli, kapsayıcı ve daha sağlıklı bir gelecek inşa etmeye kararlıyız.

G20 Yeni Delhi Liderler Deklarasyonuna Ekli Belgelerin Listesi, 2023

Bakanlar Toplantıları ve Çalışma Grubu Belgeleri:

1. G20 Tarım Bakanları Toplantısı Sonuç Belgesi ve Başkan Özeti (16-17 Haziran 2023, Haydarabad)
  - i. G20 Deccan Gıda Güvenliği ve Beslenme Üst Düzey İlkeleri 2023
  - ii. Tarım Alanındaki G20 Girişimlerinin Envanteri - Başkanlık Özet Açıklaması
2. G20 Yolsuzlukla Mücadele Bakanları Toplantısı Sonuç Belgesi ve Başkan Özeti (12 Ağustos 2023, Kalküta)
  - i. Yolsuzlukla Mücadelede Kolluk Kuvvetleriyle İlgili Uluslararası İşbirliği ve Bilgi Paylaşımının Güçlendirilmesine İlişkin G20 Üst Düzey İlkeleri
  - ii. Yolsuzlukla Mücadelede Mal Varlığı Geri Alım Mekanizmalarının Güçlendirilmesine İlişkin G20 Üst Düzey İlkeleri
  - iii. Yolsuzluğun Önlenmesi ve Yolsuzlukla Mücadeleden Sorumlu Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Dürüstlüğüne ve Etkinliğinin Teşvik Edilmesine İlişkin G20 Üst Düzey İlkeleri
  - iv. Karşılıklı Adli Yardımlaşma (MLA) 2023 Hesap Verebilirlik Raporu
  - v. Yolsuzlukla Mücadelede Denetimin Rolünün Geliştirilmesine Yönelik İyi Uygulamalar Özeti
3. G20 Kültür Bakanları Toplantısı Sonuç Belgesi ve Başkan Özeti - Kashi Kültür Yolu (26 Ağustos 2023, Varanasi)
  - i. G20 Kültür Çalışma Grubu Görev Tanımları
4. G20 Kalkınma Bakanları Toplantısı Sonuç Belgesi ve Başkan Özeti (12 Haziran 2023, Varanasi)
5. SKH'lerde İlerlemenin Hızlandırılmasına ilişkin G20 2023 Eylem Planı (12 Haziran 2023, Varanasi)
  - i. SKH'lerde İlerlemeyi Hızlandırmak için Kalkınma için Veriden Yararlanmaya (D4D) ilişkin G20 Üst Düzey İlkeleri
  - ii. Kimseyi Geride Bırakmadan Küresel Çapta Sürdürülebilir, Kapsayıcı ve Adil Geçişlerin Uygulanması
  - iii. G20 Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Y o l u y l a Sürdürülebilir Kalkınma ve Kadınların Güçlendirilmesi Eylem Planı
6. Sürdürülebilir Kalkınma için Yaşam Tarzlarına ilişkin G20 Üst Düzey İlkeleri (12 Haziran 2023, Varanasi)
7. G20 Dijital Ekonomi Bakanları Toplantısı Sonuç Belgesi ve Başkan Özeti (19 Ağustos 2023, Bengaluru)
  - i. Dijital Kamu Altyapısı Sistemleri için G20 Çerçevesi
  - ii. G20 Yapı G ü v e n l i ğ i ve Emniyeti Alanında İş Dünyasını Desteklemek için Üst Düzey İlkeler, Dijital Ekonomide Dayanıklılık ve Güven
  - iii. Çocukların ve Gençlerin Siber Eğitimi ve Siber Farkındalığına İlişkin G20 Araç Kiti
  - iv. Dijital Upskilling ve Reskilling Programlarının Tasarlanması ve Tanıtılması için G20 Araç Kiti

- v. Dijital Becerilerin Ülkeler Arası Karşılaştırılmasını Kolaylaştırmak için G20 Yol Haritası
8. G20 Afet Risklerinin Azaltılması Çalışma Grubu Toplantısı Sonuç Belgesi ve Başkan Özeti (24- 25 Temmuz 2023, Chennai)

9. G20 Çevre ve İklim Bakanları Toplantısı Sonuç Belgesi ve Başkan Özeti (28 Temmuz 2023, Chennai)
  - i. Sürdürülebilir ve Dirençli Mavi/Okyanus Tabanlı Ekonomi için Chennai Üst Düzey İlkeleri
  - ii. G20 Küresel Arazi Girişiminin güçlendirilmesi için Başkanlığın Gandhinagar Uygulama Yol Haritası (GIR) ve Gandhinagar Bilgi Platformu (GIP).
  - iii. Madencilikten Etkilenen Alanların Restorasyonuna İlişkin En İyi Uygulamalar Özeti.
  - iv. Orman Yangınlarından Etkilenen Alanların Restorasyonuna İlişkin En İyi Uygulamalar Derlemesi
  - v. Su Yönetimi için En İyi Uygulamalar
  - vi. Sürdürülebilir ve Dirençli Mavi Ekonomiye Geçişin Hızlandırılması Teknik Çalışması
  - vii. Denizlerdeki Plastik Çöplere Karşı Eylemlere İlişkin G20 Raporu - G20 Uygulama Çerçevesine Dayalı Beşinci Bilgi Paylaşımı
  - viii. Çelik Sektöründe Döngüsel Ekonomi Konusunda Bilgi Alışverişi
  - ix. Döngüsel Ekonomi için Genişletilmiş Üretici Sorumluluğu Bilgi Alışverişi
  - x. Döngüsel Biyoekonomi Üzerine Bilgi Alışverişi
  - xi. Kaynak Verimliliği ve Döngüsel Ekonomi Sanayi Koalisyonu (RECEIC)
10. G20 Eğitim Bakanları Toplantısı Sonuç Belgesi ve Başkan Özeti (22 Haziran 2023, Pune)
  - i. G20 EdWG Raporu: G20 Ülkelerinde Eğitim Politikaları ve Programları
  - ii. G20 EdWG Özeti: G20 Ülkelerinde Eğitim Politikaları ve Programları
11. G20 Enerji Geçişleri Bakanları Toplantısı Sonuç Belgesi ve Başkan Özeti (22 Temmuz 2023, Goa)
  - i. G20 Hidrojen Konusunda Üst Düzey Gönüllü İlkeler
  - ii. Enerji Geçişleri için Kritik Mineraller Konusunda İşbirliği için Gönüllü Üst Düzey İlkeler
  - iii. Küresel Enerji Verimliliği İyileştirme Oranının 2030'a Kadar İki Katına Çıkarılmasına İlişkin Gönüllü Eylem Planı
  - iv. Enerji Geçişlerinde Finansman Maliyetinin Düşürülmesi için Gönüllü Eylem Planı
  - v. Evrensel Enerji Erişimini Hızlandırmak için Yenilenebilir Enerjinin Teşvik Edilmesine Yönelik Gönüllü Eylem Planı.
12. G20 Dışişleri Bakanları Toplantısı Başkanlık Özeti ve Sonuç Belgesi (1-2 Mart 2023, Yeni Delhi)
13. Birinci G20 Maliye Bakanları ve Merkez Bankası Başkanları Toplantısı Başkan Özeti ve Sonuç Belgesi (24 - 25 Şubat 2023, Bengaluru)
  - i. IMF G20 Kripto Varlıkların Makro Finansal Etkileri Üzerine Not
  - ii. FSB Başkanının G20 Maliye Bakanları ve Merkez Bankası Başkanlarına Mektubu, Şubat 2023.
  - iii. Merkezi Olmayan Finansın Finansal İstikrar Risklerine İlişkin FSB Raporu
  - iv. Emtia Piyasalarının Finansal İstikrar Yönlerine İlişkin FSB Raporu
  - v. FSB raporu: Sınır Ötesi Ödemelerin Geliştirilmesi için G20 Yol Haritası - G20 hedeflerine ulaşmak için öncelikli eylemler
  - vi. OECD Genel Sekreteri'nin G20 Maliye Bakanları ve Merkez Bankası Başkanlarına Vergi Mektubu, Şubat 2023.

- vii. OECD Genel Sekreteri'nin G20 Maliye Bakanları ve Merkez Bankası Başkanlarına Vergi Raporu
14. Üçüncü G20 Maliye Bakanları ve Merkez Bankası Başkanları Toplantısı Sonuç Belgesi ve Başkan Özeti (17-18 Temmuz 2023, Gandhinagar)
- i. Gıda ve Enerji Güvensizliğinin Makroekonomik Etkileri ve Küresel Ekonomi Üzerindeki Etkilerine İlişkin G20 Raporu
  - ii. İklim değişikliği ve geçiş yollarından kaynaklanan makroekonomik risklere ilişkin G20 Raporu
  - iii. MDB'lerin Sermaye Yeterliliği Çerçevesinin (CAFs) G20 Bağımsız İncelemesinin tavsiyelerinin uygulanmasına yönelik G20 Yol Haritası
  - iv. G20 MDB'lerin Güçlendirilmesi Uzman Grubu'nun 1. Cildi
  - v. CBDC'lerin yaygın olarak benimsenmesinin potansiyel makro-finansal etkilerine ilişkin IMF Raporu
  - vi. BIS İnovasyon Merkezi (BISIH) "CBDC'ler hakkında öğrenilen dersler" raporu
  - vii. OECD'nin "Düzenli Yeşil Dönüşüme Doğru - Yatırım Gereklilikleri ve Sermaye Akışlarına Yönelik Risklerin Yönetilmesi" konulu raporu
  - viii. En çok ihtiyacı olan ülkeler için 100 milyar ABD doları tutarında gönüllü katkı sağlanmasına yönelik toplam küresel hedefe ilişkin G20 notu
  - ix. Yarının Şehirlerinin Finansmanı için G20 İlkeleri: kapsayıcı, dirençli ve sürdürülebilir
  - x. Yarının Şehirlerinin Finansmanına İlişkin G20/OECD Raporu
  - xi. G20/ADB Kentsel Yönetim Kapasitesinin Geliştirilmesi Çerçevesi
  - xii. G20 Sürdürülebilir Finans Çalışma Grubu Çıktıları, 2023
  - xiii. Ekonomik Kırılganlıklar ve Riskler Çerçevesi (FEVR) ve salgın hastalıklardan kaynaklanan ekonomik kırılganlıklar ve risklere ilişkin ilk Rapor
  - xiv. Covid-19 Sürecinde Finans Sağlık Kurumsal Düzenlemelerinden En İyi Uygulamalar Raporu
  - xv. DSÖ ve Dünya Bankası tarafından geliştirilen Pandemi Müdahale Finansman Seçeneklerinin ve Boşluklarının Haritalandırılması Raporu
  - xvi. G20/OECD Gelişmekte Olan Ülkeler ve Uluslararası Vergilendirme Yol Haritası Güncelleme 2023
  - xvii. OECD 'Gayrimenkulde Uluslararası Vergi Şeffaflığının Artırılması' Raporu
  - xviii. 'Vergi Anlaşmalarıyla Değişen Bilgilerin Vergi Dışı Amaçlarla Kullanımının Kolaylaştırılması' konulu Küresel Forum Raporu
  - xix. Gelişmekte Olan Ülkeler için Otomatik Bilgi Değişimi Potansiyelinin Ortaya Çıkarılmasına ilişkin 2021 Stratejisinin uygulanmasına ilişkin Küresel Forum Güncellemesi
  - xx. FSB Başkanı'nın G20 Maliye Bakanları ve Merkez Bankası Başkanlarına Mektupları, Nisan ve Temmuz 2023
  - xxi. FSB'nin kripto varlık faaliyetleri için küresel düzenleyici çerçevesi: Nihai çerçeveye eşlik edecek şemsiye kamu notu
  - xxii. FSB'nin kripto varlık faaliyetlerinin ve piyasalarının düzenlenmesi, denetlenmesi ve gözetimine yönelik üst düzey tavsiyeleri
  - xxiii. FSB'nin küresel stabilcoin düzenlemelerinin düzenlenmesi, denetlenmesi ve gözetimine yönelik üst düzey tavsiyeleri
  - xxiv. "Kripto ekosistemi: temel unsurlar ve riskler" konulu BIS Raporu
  - xxv. Açık uçlu fonlarda likidite uyumsuzluğunun ele alınmasına ilişkin FSB İstişare Raporu-
FSB 2017 politika tavsiyelerinde yapılan revizyonlar
  - xxvi. Üçüncü Taraf Risk Yönetimi ve Gözetiminin Geliştirilmesine ilişkin FSB İstişari

Belgesi: Finansal kurumlar ve finansal otoriteler için bir araç seti

- xxvii. İklim Değişikliğinden Kaynaklanan Finansal Risklerin Ele Alınması için FSB Yol Haritası: 2023 İlerleme Raporu
- xxviii. FSB Siber Olay Raporlamasında Daha Fazla Yakınsama Sağlanmasına Yönelik Tavsiyeler: Nihai Rapor
- xxix. Olay Raporlama Değişimi (FIRE) Formatı üzerine FSB Kavram Notu - İleriye dönük olası bir yol
- xxx. Revize Edilmiş G20/OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri
- xxxı. IMF-FSB Sentez Belgesi: Kripto Varlıklar için Politikalar
- xxxii. NBFİ'nin dayanıklılığının artırılmasına ilişkin FSB ilerleme raporu
- xxxiii. NBFİ'da kaldıracın finansal istikrar üzerindeki etkilerine ilişkin FSB raporu
- xxxiv. Dijital Kamu Altyapısı Yoluyla Finansal Kapsayıcılığın ve Verimlilik Kazançlarının Geliştirilmesi için G20 Politika Önerileri
- xxxv. 2023 G20 Havale Hedefine Doğru İlerleme Konusunda Liderlere Güncelleme
- xxxvi. Mikro, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin (KOBİ'ler) Dijital Finansal Kapsayıcılığının Artırılması için Düzenleyici Araç Seti
- xxxvii. G20 2023 Finansal Tabana Yayılma Eylem Planı
- xxxviii. 2023 Güncellenmiş GPFI Görev Tanımları
- xxxix. 2023 GPFI İlerleme Raporu G20 Liderlerine
  - xl. G20 Finansal Tabana Yayılma Eylem Planı İlerleme Raporu 2021-23
  - xli. FATF Raporu- Fidyeye Yazılım Finansmanı ile Mücadele Raporu (Mart 2023)
  - xlıi. Sanal Varlıklar için FATF Standartlarının Uygulanmasına İlişkin Hedeflenen Güncelleme (Haziran 2023)
  - xlıiii. FATF Tüzel Kişiler için Yararlanıcı Sahipliği Şeffaflığına İlişkin Rehber Raporu (Mart 2023)
- 15. G20 Sağlık Bakanları Toplantısı Sonuç Belgesi ve Başkan Özeti (18-19 Ağustos 2023, Gandhinagar)
- 16. G20 Çalışma ve İstihdam Bakanları Sonuç Belgesi ve Başkan Özeti (21 Temmuz 2023, Indore)
  - i. Uluslararası Kuruluşlar tarafından hazırlanan raporların listesi
- 17. Küresel Beceri Açıklarını Giderme Stratejilerine İlişkin G20 Politika Öncelikleri (21 Temmuz 2023, Indore)
- 18. Gig ve Platform Çalışanları için Yeterli ve Sürdürülebilir Sosyal Koruma ve İnsana Yakışır İşe İlişkin G20 Politika Öncelikleri (21 Temmuz 2023, Indore)
- 19. Sosyal Korumanın Sürdürülebilir Finansmanı için G20 Politika Seçenekleri (21 Temmuz 2023, Indore)
- 20. G20 Tarım Baş Bilimcileri Toplantısı (MACS) Başkan Özeti ve Sonuç Belgesi (17-19 Nisan 2023, Varanasi)
  - i. G20 Darı ve Diğer Eski Tahıllar Uluslararası Araştırma Girişimi (MAHARISHI)
- 21. G20 Turizm Bakanları Toplantısı Sonuç Belgesi ve Başkanlar Özeti (21 Haziran 2023, Goa)
  - i. Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine Ulaşmada Bir Araç Olarak Turizm için G20 Goa Yol Haritası

22. G20 Ticaret ve Yatırım Bakanları Toplantısı Sonuç Belgesi ve Başkanlar Özeti (25 Ağustos 2023, Jaipur)

- i. KDZ'lerin Haritalanması için G20 Genel Çerçevesi
  - ii. KOBİ'lerin Bilgiye Erişiminin Artırılması için Jaipur Eylem Çağrısı
  - iii. Ticari Belgelerin Dijitalleştirilmesine İlişkin Üst Düzey İlkeler
23. G20 Kadının Güçlendirilmesi Bakanlar Konferansı - Başkanın Açıklaması (2-4 Ağustos 2023, Gandhinagar)
  24. G20 Bilim Başkanışmanları Yuvarlak Masa Toplantısı - Sonuç Belgesi ve Başkanların Özeti (28 Ağustos 2023, Gandhinagar)
  25. G20 Araştırma Bakanları Toplantısı - Sonuç Belgesi ve Başkanların Özeti (5 Temmuz 2023, Mumbai)

